

M **O** **Č**

**BARVNIH
VTISOV**

AVTORICI: SARA ŠTEFANIČ IN ANJA ZAGORIČNIK
RAZRED: 8. A/9
OSNOVNA ŠOLA HUDINJA
MENTORICA: Magdalena Klarer

KAZALO

	Stran
POVZETEK	3
UVOD	4
MOČ BARVNIH VTISOV V ŠOLSKE PRAKSE	4
HIPOTEZA	4
CILJI RAZISKOVANJA	4
METODOLOGIJA RAZISKOVANJA	5
PREBIRANJE STROKOVNE LITERATURE	5
OBLIKOVANJE STRANI V UČBENIKU	5
SLIKANJE NAJLJUBŠIH BARV	6
OPAZOVANJE BARV OBLAČIL	6
ANKETA	6
<i>Barve šole</i>	7
<i>Barve sob</i>	7
<i>Ocena učbenikov (učenci)</i>	8
<i>Ocena učbenikov (učitelji)</i>	8
<i>Barve oblačil</i>	9
ANALIZA BARV ŠOLSKEGA JEDILNIKA	9
VZOREC	9
REZULTATI RAZISKOVALNEGA DELA	10
FIZIOLOGIJA BARVNEGA ČUTA – eksperiment	10
<i>Komentar o oblikovanju vzorca</i>	11
BARVE ŠOLSKEGA OKOLJA	12
BARVE SOBE	16
BARVE IN PREHRANA	23
DOLOČITEV BARV ŽIVIL IN RAZMERIJ MED NJIMI	23
RAZMERJA BARV ŽIVIL NA ŠOLI	24
<i>Malice v februarju</i>	24
<i>Kosila v februarju</i>	25
OCENA UČBENIKOV	26
<i>Ocena učbenikov (učitelji)</i>	26
<i>Ocena učbenikov (učenci)</i>	27
NAJLJUBŠE BARVE	27
NAJLJUBŠE BARVE UČENCEV	28
NAJLJUBŠE BARVE OBLAČIL	35
SLIKE NAJLJUBŠIH BARV	38
SKLEPNE MISLI	39
<i>VIRI</i>	41
<i>KNJIGE</i>	41
<i>ČLANKI</i>	41
PRILOGE	43
SLIKE S KOMENTARJI	43
IZJAVE O BARVAH	96
FIZIOLOŠKI IN PSIHOLOŠKI VPLIVI BARV	97
ZDRAVILNI UČINKI BARV – KROMOTERAPIJA	99
SIMBOLIČNI POMENI BARV	100
SIMBOLIKA BARV PODJETJA	103
ZAKLJUČNA MISEL	104

POVZETEK

V raziskovalni nalogi odkrivamo, kako zaznavamo barve in kako le-te vplivajo na nas, katere so najbolj priljubljene in najbolj pogoste, v katere se odevamo in ob katerih živimo ali bi radi živeli. Razkrivamo šolske barve in ugotavljamo, če se skladajo s tistimi, ki jih imamo radi.

Naredili smo več raziskav z anketami odprtega tipa, slikanjem osebnih barv, opazovanjem in analiziranjem barv šolskih malic, kosil, učilnic, hodnikov in oblek učencev.

Ugotovili smo, da nas še vedno najbolj navdihuje naravna barvna klima, in da je za učence predmetne stopnje najljubša modra barva, ker jih spominja na modrino morja in neba. Ker ima naša šola barve sonca in morja, se je ta izbor izkazal kot dober. Šolske malice in kosila bi sicer lahko bila bolj barvita, vendar smo ob koncu te raziskave ugotovili, da se kvaliteta obrokov ne more izboljšati le z dodajanjem novih barv, zato smo prenehali raziskovati dalje v tej smeri.

Ker različne barve ne opazimo istočasno (Trstenjak, 1996) in na enaki oddaljenosti (barvna perspektiva), smo oblikovali vzorčno stran učbenika z upoštevanjem reakcijskih časov in prostorskega značaja barv po pedagoških načelih.

Če bomo raziskave nadaljevali, se bomo osredotočili na eksperimentiranje z barvami in oblikami besedil, ki bi lahko skrajšale učni proces.

UVOD

MOČ BARVNIH VTISOV V ŠOLSKI PRAKSI

Za raziskavo moči barv smo imeli mnogo razlogov. Vsekakor je zelo pomembno, da naša šola poudarja barve in da je pred kratkim dobila novo rumeno-modro preobleko, kar je sprožilo bume reakcije med učenci.

Zanimalo nas je tudi, kakšen pomen imajo barve za učence, kako se uporablja moč barv v šolski praksi in **kako so šolske barve prilagojene potrebam učencev**.

Pomagali smo si s poljudnimi in strokovnimi viri in opravili več raziskav.

HIPOTEZA

Naša šola ima modro in belo jedilnico, sedem rumenih, dve beli in šest modrih učilnic. Igralnica za najmlajše in dva razreda za prvošolce sta zelena. Telovadnica ima rumenorjav les in vijolične obloge. Hodniki so vsi modri in beli. Rožnatih in oranžnih tonov (skoraj) ni, čeprav se priporočajo predvsem na nižji stopnji, ker spodbujajo komunikacijo med učenci in učitelji. Zanimalo nas je, kako se učenci počutijo v tej barvni klimi, kako se odzivajo nanjo in kako so te barve res idealne zanje. Izvedeti smo želeli, če pogrešajo rožnate in oranžne odtenke in če so se prilagodili šolskim barvam.

Cilji raziskovanja temeljijo na hipotezi, da **je vpliv barv na učence naše šole neuravnotežen in preveč enostranski**, zato ga je mogoče izboljšati.

V zvezi z odnosom do barv smo želeli raziskati odnos do priljubljenih, nepriljubljenih in indiferentnih barv. Zanimale so nas ugotovitve (Trstenjak, 1996), da so »indiferentne« barve najmanj priljubljene in hkrati najmanj zoprne in da je moč barv odvisna od količinskih kontrastov (Itten). Zanimalo nas je tudi, kako intenzivnost vpliva na učinek barve.

CILJI RAZISKOVANJA

V nalogi smo želeli:

- ugotoviti, **kako zaznavamo** barve
- izvedeti, **kako vplivajo** barve
- spoznati, **kako doživljamo** barve
- čim bolj natančno izvedeti, **kaj barve pomenijo**
- raziskati **barvne potrebe učencev**
- analizirati **barvno ponudbo naše šole** na čimširšem področju (učbeniki, delovni zvezki, hrana, učilnice ...)
- funkcionalno barvno **oblikovati vzorec** besedila in
- **na podlagi vsega tega potrditi ali ovreči predpostavko, da je vpliv barv na učence neuravnotežen.**

METODOLOGIJA RAZISKOVANJA

PREBIRANJE STROKOVNE LITERATURE

Različne primerjalne raziskave zapisov o barvni simboliki, fiziologiji barvnega čuta in psihologiji barv so nam omogočile boljše razumevanje barv. Ob tem smo dobili idejo za postavitev hipoteze (glej dodatek).

OBLIKOVANJE STRANI V UČBENIKU - eksperiment

Pri vizualnem »branju« neke slike **se z očmi »selimo«** od točke do točke ali po kompozicijskih linijah, saj ne moremo usmeriti pogleda na vse dele slike naenkrat. Slikar pogosto določi »vstopno točko pogleda« na sliki.

Navada, da ljudje podčrtamo ključne besede v učbeniku, nam omogoča hitrejšo »preletavanje« teksta in je podobna vizualnemu branju slike. Iz tega stališča je slabo, če v učbeniku ni poudarjenih in nepoudarjenih delov besedila, saj ne moremo zaobjeti vsega teksta naenkrat in smo prisiljeni, da beremo po vrsti od zgoraj navzdol in od leve proti desni v smeri besedila.

Iz likovne teorije vemo, da barve **prostorsko doživljamo**. Nekatere silijo v ospredje, druge pa se optično oddaljujejo. Tiste, ki se vsiljujejo, tudi prej opazimo.

Na podlagi teh dognanj smo oblikovali vzorčno stran raziskovalne naloge (*Fiziologija barvnega čuta*), tako da bralca vodimo po etapah v skladu s pedagoškimi načeli: od lažjega k težjemu, od enostavnega k bolj zapletenemu. Predvidevamo, da bi tako postalo branje bolj sproščeno in manj utrujajoče, saj ni treba brati celotnega teksta. Lahko ga beremo bolj v širino ali bolj v globino.

Pri oblikovanju stani smo upoštevali ugotovitve Antona Trstenjaka (1996) o reakcijskih časih na posamezne barve, žal pa nam ni uspelo narediti primerjave med časom branja navadnega in barvno funkcionalno oblikovanega besedila.

Vzorčna stran ima naslov Fiziologija barvnega čuta in je objavljena kot rezultat raziskovanja.

SLIKANJE NAJLJUBŠIH BARV

Učenci so naslikali v približno eni šolski uri na poljuben manjši format svoje najljubše barve. Pobarvali so celotno slikovno polje. Glede tehnike smo jim svetovali gvaš (za predmetni motiv) ali akvarel (za abstraktni motiv).

Nazadnje so z enim stavkom pojasnili, zakaj jim je določena barva všeč, kaj ob njej občutijo, s čim jih navdaja in kaj jim pomeni.

Naša raziskava je bila posebna v tem, da so učenci lahko uporabili do tri barve (izjemoma tudi več), saj smo predpostavljali, da postavljajo nekateri več barv na isto mesto lestvice priljubljenosti. Kasneje smo določili količino posameznih barv, tako da smo vse slike razdelili na desetine, vse desetine določene barve v razredu pa sešteli. S tem smo dobili proporce med barvami v posameznih razredih. Vse izdelke objavljamo v prilogi.

OPAZOVANJE BARV OBLAČIL

Manjša skupina učencev posameznega razreda je en teden vsak dan zapisovala barve oblek svojih sošolcev. Za določitev barv je bilo na voljo šest barvnih kombinacij: hladna – hladna, topla – hladna, nevtralna – hladna, topla – topla, nevtralna, nevtralna, nevtralna – topla. Na ta način smo dobili trenutno barvno podobo oblek učencev na predmetni stopnji naše šole, ki smo jo primerjali z odgovori učencev v anketah. Kot je ugotovil že dr. Anton Trstenjak, (1996) imamo radi bolj nevtralne tone, ker ne želimo vzbujati pozornosti.

ANKETA

V anonimni anketi smo razdelili anketirance po spolu in po razredih, da bi ugotovili, v čem so največje razlike v odnosu do barvne klime, kdo se je barvni klimi bolj prilagodil in kakšne barve prostorov si želijo.

Željene in neželjene barve

KATERI BARVI STA TI NAJBOLJ VŠEČ? Vpiši na črto.

Moja najljubša barva je _____

Druga najljubša barva je _____

KATERI BARVI STA TI NAJMANJ VŠEČ?

Najbolj zoprna barva se mi zdi _____

Malo manj zoprna je _____

Barve šole

Zanimalo nas je, kako se učenci počutijo v barvni klimi šole, kako se odzivajo nanjo in koliko so te barve res idealne zanje.

Ker smo izvedli anketo le na predmetni stopnji, ne vemo, kakšne barve bi imeli najraje mlajši učenci, za katere je bolj verjetno, da bi jim bile bolj všeč toplejše barve.

KAKŠNE BARVE BI IMEL NA/ V ŠOLI? Vpiši barvo v ustrezno polje.

	PREVLADUJOČE BARVE	POUDARKI – AKCENTI
STROP		
STENE		
TABLA		
POSTELJA		
OMARE		
MIZE, STOLI		
ZAVESE		
RADIATORJI		
ZUNANJOST ŠOLE		

Barve sob

V anketi so učenci opisali barve svojih sob oziroma sob, v katerih se doma največ zadržujejo.

Opisali so tudi barve, ki bi jih želeli imeti v svojih sobah. Na podlagi tega smo lahko ugotavljali, če jih doma obdajajo barve, ki so jim všeč.

OPIŠI BARVE SVOJE SOBE – oziroma sobe, v kateri se doma največ zadržuješ. Poleg barve opiši tudi njeno svetlost. Lahko s črkami: ZS – zelo svetla, SR – srednje svetla, T – temna in ZT – zelo temna

	PREVLADUJOČE BARVE	POUDARKI – AKCENTI
STROP		
STENE		
TLA		
POSTELJA		
OMARE		
MIZA, STOL		
ZAVESE		
PREPROGA		
RADIATORJI		

NAVEDI BARVE, KI BI JIH ŽELELI IMETI V SVOJI SOBI. Poleg barve opiši tudi njeno svetlost. Lahko s črkami.

	PREVLADUJOČE BARVE	POUDARKI – AKCENTI
STROP		
STENE		
TLA		
POSTELJA		
OMARE		
MIZA, STOL		
ZAVESE		
PREPROGA		
RADIATORJI		

Ocena učbenikov (učenci)

Ko so učenci dobili nalogo, da ocenijo učbenike, je bilo že po njihovih reakcijah jasno, da bodo mnogi hkrati z njim ocenili tudi učitelja ali pa bodo izkazovali svoj odnos do šole in slabih ocen nasploh. Slabost te metode je v tem, da učenci pri tej starosti nimajo lastnih kriterijev o kvaliteti učbenikov, v anketi pa ti niso bili dovolj natančno navedeni. V devetem razredu je bilo malo veljavnih odgovorov, saj učenci niso želeli odgovarjati na to vprašanje.

KATERI UČBENIKI V OSNOVNI ŠOLI SE TI ZDIJO DOBRI, NAZORNI, PREGLEDNI, PRIMERNI ZA UČENJE?

Poskusi ocenjevati razporejenost snovi (da takoj najdeš bistveno in da lahko kasneje hitro utrdiš snov po ključnih besedah, ki so poudarjene) in preglednost, nazornost (da si lahko zlahka predstavljaš določene pojme: dobre barve, opremljenost s fotografijami, preglednicami...).

Navedi učbenike, ki so po tvojem mnenju najboljši za razred, ki ga obiskuješ.

	naslov učbenika	predmet	razred
NAJBOLJSI UČBENIK			
DRUGI NAJBOLJSI UČBENIK			
TRETJI NAJBOLJSI UČBENIK			

Ocena učbenikov (učitelji)

Vse predmetne učitelje smo prosili, da po barvni in delno po oblikovni strani ocenijo učbenike za svoj predmet, ki ga poučujejo. Anketni vprašalnik je bil dovolj natančen, kriteriji jasni, ocene pa visoke, zato lahko sklepamo, da je oblikovanje učbenikov za osnovno šolo na zelo visokem nivoju. Slabost ankete je le v tem, da so bile ocene odvisne od strogosti posameznih učiteljev.

Kriterij

		Vaša ocena
PREGLEDNOST IN OBLIKOVNA ENOTNOST	Poglavja so barvno in oblikovno ločena. Grafični, likovni in tekstualni deli so vedno na predvidljivem delu strani.	
BARVNA ENOTNOST	Različni deli teksta so barvno ločeni: npr. glavno in stransko besedilo, lažji in težji deli teksta, znane in manj znane vsebine, primeri, ki služijo poglobljanju znanja, preverjanju ali utrjevanju so barvno ločeni po ozadjih in barvah besedila; mogoče jih je ločiti že na prvi pogled.	
NAZORNOST	V učbeniku so vedno popolne informacije, tako da učenci zlahka dobijo natančne predstave in oblikujejo pojme (fotografije, preglednice, shematične risbe...).	
STRUKTURIRANOST SNOVI - POMOČ PRI UČENJU	Naslovi so barvno poudarjeni. Ključne besede so barvno ločene od ostalega teksta, tako da je mogoče zelo hitro ponoviti obravnavano snov.	

PROSIMO, DA NAVEDENE ELEMENTE UČBENIKA (preglednost in oblikovna enotnost, barvna enotnost, nazornost in učna strukturiranost snovi) OCENITE Z OBIČAJNIMI ŠOLSKIMI OCENAMI: nezadostno (1), zadostno (2), dobro (3), prav dobro (4), odlično (5).

Barve oblačil

V anketi so učenci opisali prevladujoče barve svojih oblačil. Njihove odgovore smo obdelali tako, da smo barve razdelili na tople, hladne in nevtralne ter rezultate primerjali z rezultati enotedenskega opazovanja oblek, ki smo ga opravili pred tem.

KAKŠNE SO PREVLADUJOČE BARVE TVOJE OBLEKE ZA ŠOLO? Vpiši barve, v katere si najpogosteje oblečen/a. Če so barve tvoje obleke odvisne od letnega časa, vpiši barve v vse stolpce, sicer ne.

POMLAD	POLETJE	JESEN	ZIMA

ALI SE OBLAČIŠ V BARVE, KI SO TI VŠEČ?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A - večinoma
- B - pogosto
- C - redko

ANALIZA BARV ŠOLSKEGA JEDILNIKA

Zanimalo nas je, kakšne barve je šolska prehrana in kakšna so količinska razmerja med posameznimi barvami jedi. Na šoli so nam dali podatke o enomesečni porabi živil, poleg tega so nam dovolili objaviti jedilnik in fotografirati nekaj obrokov. Barve živil smo določili po knjigi Suzi Chiazzari, Barve (2000).

VZOREC

Anketo smo izvedli med 156 učenci od petega do devetega razreda osnovne šole in dvema razredoma Srednje ekonomske šole Celje. V anketo je bilo torej vključeno skupno 213 učencev. Vse ostale raziskave smo izvajali izključno na naši šoli.

REZULTATI RAZISKOVALNEGA DELA

FIZIOLOGJA BARVNEGA ČUTA – vzorec besedila

Po knjigi Interdisciplinarnost barve (2000)

Anatomija vidnega sistema

DOŽIVLJANJE BARV

NASTAJANJE OBČUTKOV - THALAMUS OPTICUS

Preden doseže svetloba prave vidne celice v očesni mrežnici – čepke in paličice – gre skozi retino ganglijskih celic, skozi vegetativni receptorski sistem, ki ima svoj fiziološko-čustveni center-**thalamus opticus** - zato dobijo vse vidne zaznave svojo čustveno barvo ugodja ali neugodja, veselja in žalosti, vznburjenja in pomirjenja, sproščenosti, spočitosti in utrujenosti, navdušenosti in malodušnosti (Trstenjak, 1992).

Roženica in leča usmerita svetlobne žarke, ki vstopijo skozi zenico na mrežnico, kjer so svetlobne celice, čepki in paličnice. Na mrežnici nastane projekcija slike opazovanih predmetov.

Na retini je najprej plast ganglijskih celic.

Za temi je plast preklopnih celic (horizontalne, bipolarne in amakrine celice)

Fotoreceptorji so šele v zadnjem sloju mrežnice, v katerem so **čutilne celice**, ki vsebujejo barvila. Vidni pigmenti v čepkih so: **erytrolab, chlorolab in cyanolab**.

Zanimivo je, da se pari rdeča-zelena, modra-rumena in črna-bela obnašajo antagonistično. Če dolgo gledamo v neko barvo in nato umaknemo pogled na nevtralno ozadje, zagledamo »pasliko« v nasprotni barvi. Ti **procesi vznburjenja in inhibicije (zadržanja) se dogajajo v preklopnih celicah retine**.

Občutek **bele** nastane, ko so stodontno aktivirane vse tri vrste čepkov.

Občutek **črne** nastane, ko čepki niso aktivirani

Občutek **vijolično-modre**, ko so stodontno aktivirani čepki za kratkovalovno območje.

Občutek **zelene**, ko so stodontno aktivirani čepki za srednjevalovno območje.

Občutek **oranžno-rdeče**, ko so stodontno aktivirani čepki za dolgovalovno območje.

Občutek **rumene**, ko so stodontno aktivirani čepki za srednjevalovno in dolgovalovno območje.

Občutek **magente**, ko so stodontno aktivirani čepki za kratkovalovno in dolgovalovno območje.

Občutek **cyanove** modre, ko so stodontno aktivirani čepki za kratkovalovno in srednjevalovno območje.

(Skrbinek, Andrej, Interdisciplinarnost barve, 1. del)

KAKO ZAZNAVAMO BARVE

Pri razvitejših živih bitjih je večina možganskih funkcij odvisna od usklajenega delovanja živčnih celic v raznih območjih možganov.

Zaznavna interakcija vključuje vidne, taktilne – motorične, akustične, in druge občutke, zato so barve za nas tople in hladne, vesele in žalostne, težke in lahke...

Zavedanje občutkov, asociacije, ustvarjalno mišljenje in odločanje se dogajajo v možganski skorji, kjer so območja naše zavesti.

Po knjigi Družinska enciklopedija, Narava, 1996.

KOMENTAR O OBLIKOVANJU VZORCA

Temnost vodi k izključitvi dražljajev in manjši motorični odzivnosti ne glede na to, da smo v temi izpostavljeni močnejšim barvnim kontrastom in intenzivnejšim barvam. Prav tako se počasneje odzivamo na hladne barve kot na tople.

Dr. Anton Trstenjak (1996) ugotavlja, da se **reakcijski časi na barve postopoma povečujejo od:**
modre (432 nm in 468 nm),
zelene (495 nm),
rumene (545 nm) do
rdeče (585 nm in 615 nm in 648 nm in 660 nm).

Tople barve nas hitreje vznemirijo.

Tople barve imajo **daljše valovne dolžine** in nas hitreje vznemirijo, **hladne barve**, ki so **bliže kratkovalovnemu spektru**, imajo **daljši reakcijski čas** in nas pomirjajo.

Na vzorčni strani opazimo najprej rumeno ploskev, nato svetlo zeleno in tekst na belem ozadju po naslednjem vrstnem redu: najprej rdeče, nato črne krepke in nazadnje navadne in manjše črke.

Tekst, ki ima modro ozadje, pri hitrem branju prezremo.

Zanimivo je, da tekst na rumenem ozadju opazimo prej, kot večje rdeče črke v naslovu. Rdeče ključne besede se dobro izkažejo pri kasnejšem ponavljanju.

Močnejše intenzivne barve prej pritegnejo pogled kot šibkeješe.

Vsaka vidna celica ima vidne pigmente. V palčnicah (palčkah, paličicah) je npr. pigment rodopsin (lipoprotein, sestavljen iz beljakovin retinala in opsina), ki je aldehyd alkohola in vitamina A. Ko rodopsin absorbira svetlobo, retinal menja svojo molekularno obliko iz cis v trans izomerno. Ta fotokemična reakcija aktivira nevrone. S tem se živčni dražljaji prenašajo po vidnem živcu v možgane. Informacije obeh vidnih živcev se v možganih preoblikujejo v eno samo usklajeno obliko.

Edino v rumeni pegi, kjer je območje najostrejšega vida, so te plasti drugih celic potisnjene stran in so v ospredju čepki.

BARVE ŠOLSKEGA OKOLJA

Svetlobo i n barvo nagonsko »uži vamo« kakor hrano, pijačo in toploto. Odsotnost modre atmosfere npr. na Luni je astronavte navdajala z občutenjem popolne tujine brez življenja. (Trstenjak, 1992)

Barve na šoli so svetle. Prevladuje toplo-hladni kontrast med modro in rumeno barvo. Prevelikih utrujajočih kontrastnih površin ni. Učilnice so prepletkane v toplih rumenkastih, modrih in zelenih tonih. Hodniki so modri, z dodatkom rumene, tako da ne izgledajo pretirano hladno. Ker barve niso nasičene, niso vsiljive, poleg tega se je s tem zmanjšal učinek njihovih negativnih vplivov. Zaradi svetlosti so vesele in dvigajo elan. Hladne barve so primene tudi v funkciji zmanjševanja občutka glasnosti, ker so bolj tihe kot tople, zato so iz tega stališča za hodnike primerne. Tla so temnejša od sten, kar je dobro za naš občutek stabilnosti, saj je taka tudi naravna barvna klima. Po Trstenjaku naj bi bili hodniki toplejši, učilnice pa hladnejše, da bi se učenci v njih laže umirili, vendar bi bil s tem hrup na hodnikih bolj zaznaven. Stranišča so bela, to pa spodbuja težnjo k večji čistosti.

Po Trstenjaku je dobro, da so učilnice v nižjih razredih toplejše, kar spodbujajo komunikativnost, v višjih razredih pa bolj hladne in v zadnjih dveh razredih modre, kar umirjajo in spodbujajo k zbranosti. Kot smo že povedali, na šoli manjkajo rožnati in oranžni toni. Glede na njihove blagodejne učinke nas je zanimalo, če jih učenci pogrešajo, saj so na splošno veseli in se radi zabavajo. Predvidevali smo, da imajo najraje toplejše in spodbudne barve, ki bi jih brez strokovnih zadržkov lahko uporabili v jedilnici, igralnici, telovadnici, na hodnikih, v likovni učilnici in morda še kje.

Raziskovalca P. N. Hamid in A. G. Newport sta ugotovila, da rožnata soba dviga razpoloženje.

Za odrasle ljudi, ki uporabljajo modro, je značilna previdna plahost. Modra izraža potrebo po sprostitvi, miru, zadovoljstvu in počitku. Če se modra nadomešča z rumeno, to pomeni iskanje izhoda iz težav. (Trstenjak, 1976)

Pri deset-do štirinajstletnikih se pogosto pojavlja rumeno-modra kombinacija kot najbolj priljubljena. (Tušak, 1994)

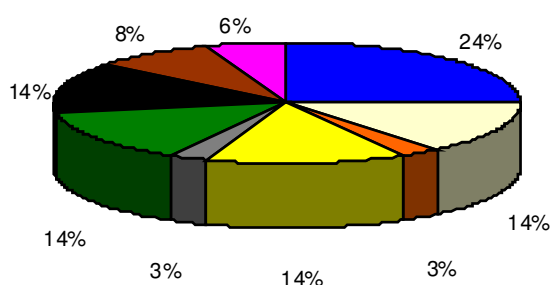
Mlajši otroci so v waldorfski šoli v hranljivem okolju toplih barv.

Odtенок rdeče, ki je najbolj priljubljen pri dečkih, je všeč tudi shizofrenikom.

Deklice imajo raje odtенок rdeče, ki je všeč tudi nevrotikom.

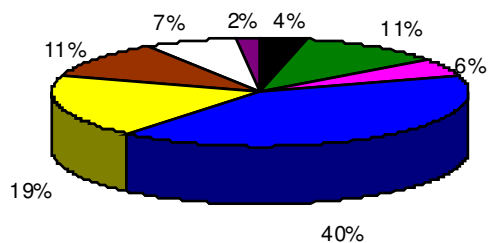
Čista ciklamna nas počloveči, če smo nezadovoljni s seboj, malodušni in zaskrbljeni, ni pa za depresivne ljudi in škoduje ljudem, ki radi živijo v svojem svetu. Uporablja se le v majhnih količinah. (Trstenjak, 1996)

Željene barve šole - fantje, 5. razred

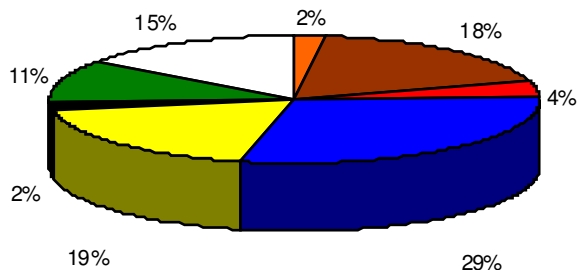
Graf št. 1

Željene barve šole - dekleta, 5. razreda

Graf št. 2

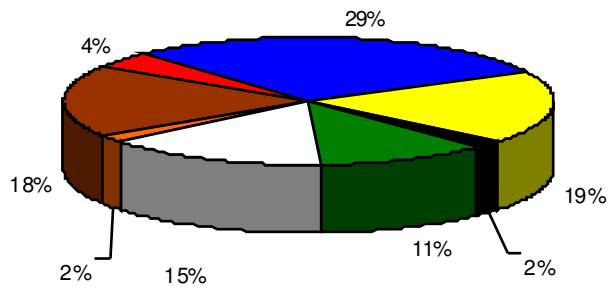
Željene barve šole - fantje, 7. razred

Graf št. 3

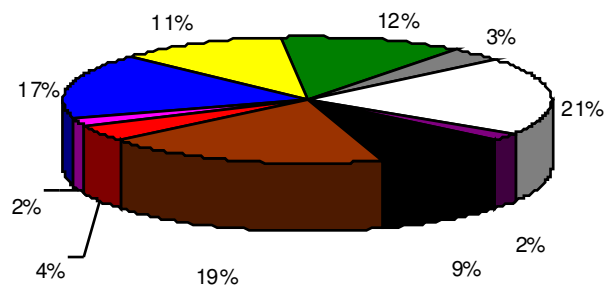
Barve naše šole so izjemno priljubljene, saj se zdi veliko učencem za šolo najprimernejša rumeno-modra kombinacija. Rumena je najbolj priljubljena med toplimi barvami, modra pa med hladnimi. Posebnost so le dekleta iz 8. in 9. razreda, ki bi želela bolj rožnate odtenke (38 %) in manj rumenih (21 %) ali oranžnih (4 %).

Željene barve šole - dekleta, 7. razred

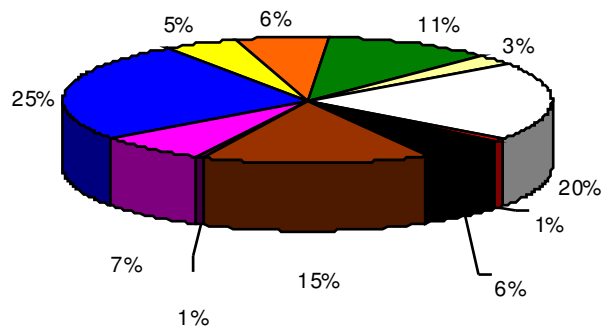
Graf št. 4

Željene barve šole - fantje, 8. razred

Graf št. 5

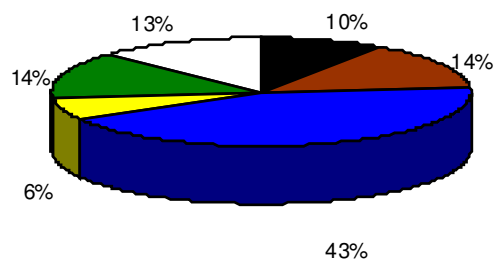
Željene barve šole - dekleta 8. razred

Graf št. 6

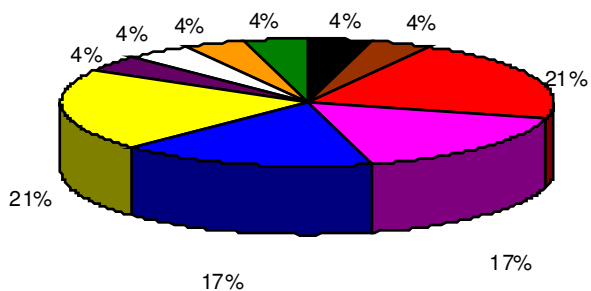
Dekleta v 8. razredu imajo raje rdečo kot rumeno barvo, kar je posebnost.

Željene barve šole - fantje, 9. razred

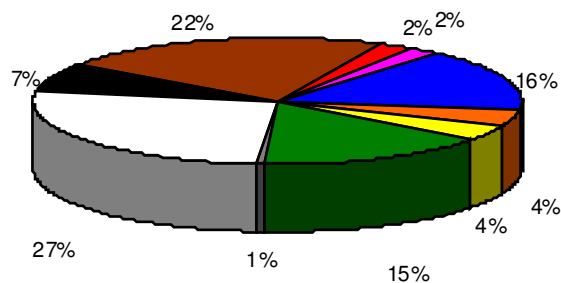
Graf št. 7

Željene barve šole - dekleta, 9. razred

Graf št. 8

Željene barve šole - fantje, 1. letnik srednje šole

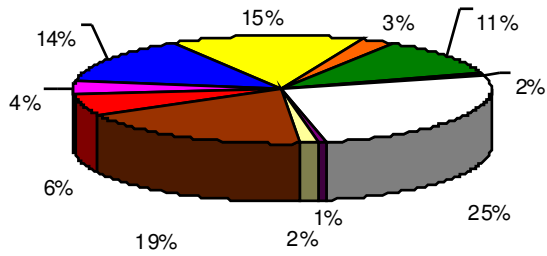
Graf št. 9

Fantje v 9. razredu nimajo radi rdeče in sploh nobene tople barve. Edina topla barva, ki jo prenaša 6 % dečkov, je rumena.

Dekleta v 9. razredu imajo raje tople kot hladne barve. Rdeča jim je všeč prav tako kot rumena.

Med 1. letniki srednje šole pri fantih sta vodilni barvi med toplimi rumena in oranžna, med hladnimi pa modra.

Željene barve šole - dekleta 1. letnik srednje šole

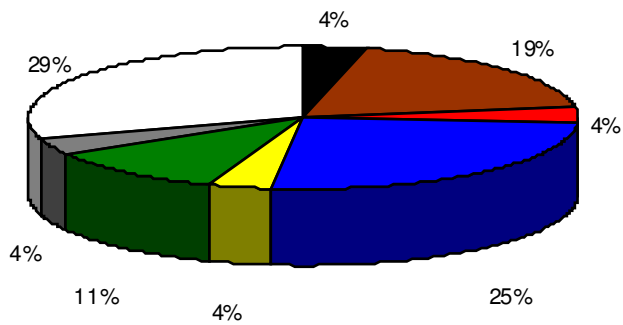

Graf št. 10

Priljubljenost rdeče barve v osnovni šoli narašča, vendar je v 1. letniku pri dekletih - v naši raziskavi - ponovno občutno manj priljubljena kot rumena.

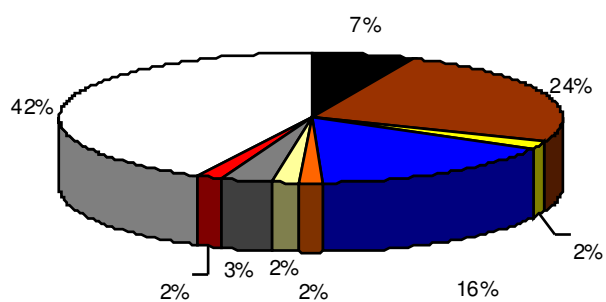
BARVE SOBE

Željene barve sobe - fantje, 5. razred

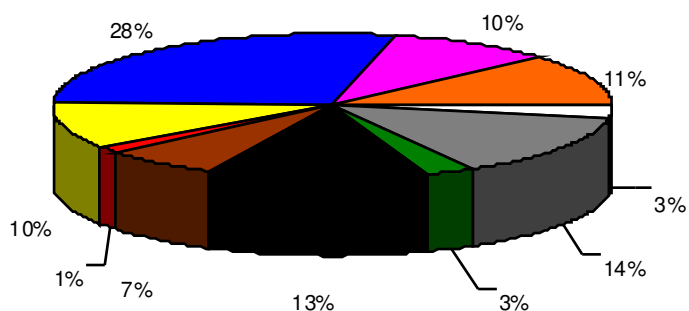
Graf št. 11

Prevladujoče barve sobe - fantje, 5. razred

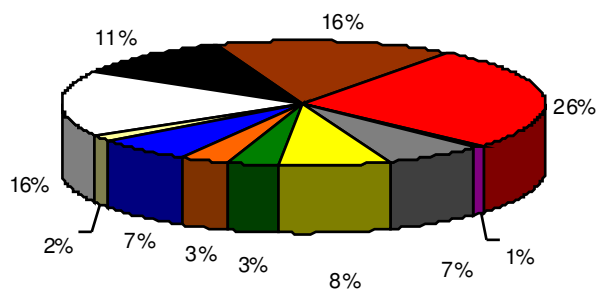
Graf št. 12

Željene barve sobe - dekleta, 5. razred

Graf št. 13

Prevladujoče barve sobe - dekleta, 5. razred

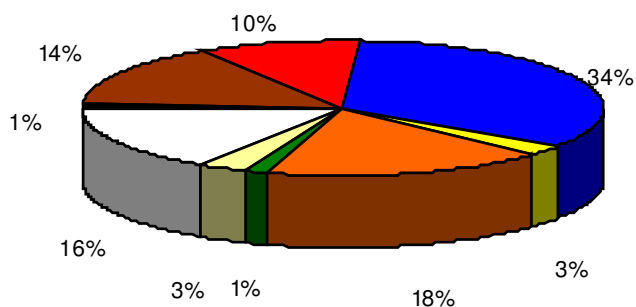

Graf št. 14

Na splošno bi za svoje sobe imeli raje več rdečih in oranžnih tonov. Ta želja se pojavi najprej pri dekletih v 5. razredu.

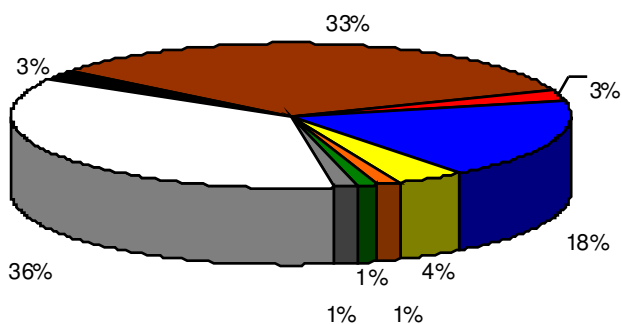
Dekleta imajo svoje sobe bolj rožnate.

Željene barve sobe - fantje, 7. razred

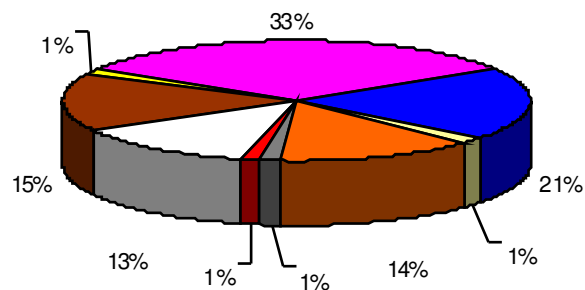
Graf št. 15

Prevladujoče barve sobe - fantje, 7. razred

Graf št. 16

Željene barve sobe - dekleta, 7. razred

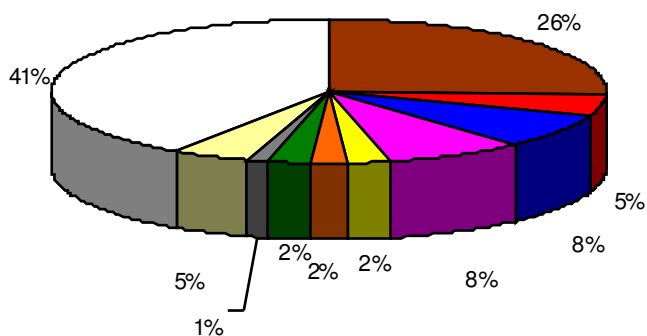

Graf št. 17

V 7. razredu bi imeli nekateri fantje že raje bolj oranžne (18 %) in rdeče (10 %) sobe, seveda pa dominirajo modri toni. Rumena ni tako priljubljena. Bolj bi jim bila všeč rdeče-modra kombinacija.

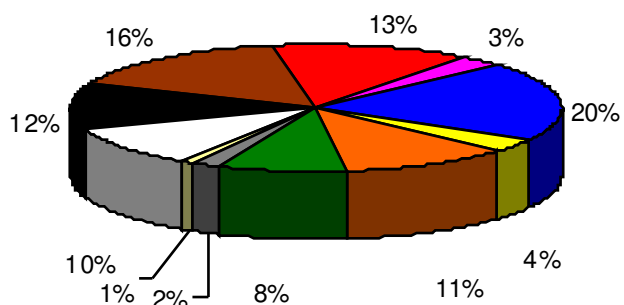
33 % deklet bi imelo rdeče sobe, 17 % pa oranžne. Rumene sobe niso priljubljene med dekleti v 7. razredu.

Prevladujoče barve sobe - dekleta, 7. razred

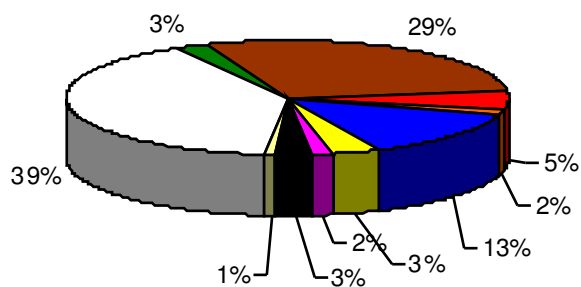
Graf št. 18

Željene barve sobe - fantje, 8. razred

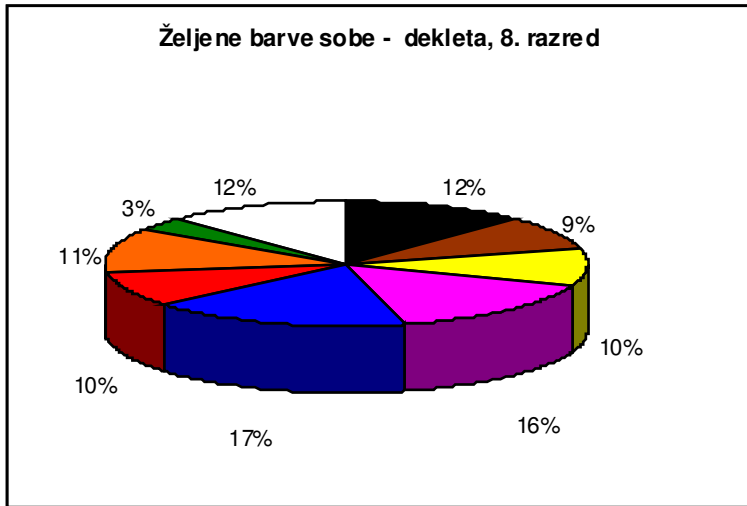
Graf št. 19

Prevladujoče barve sobe - fantje, 8. razred

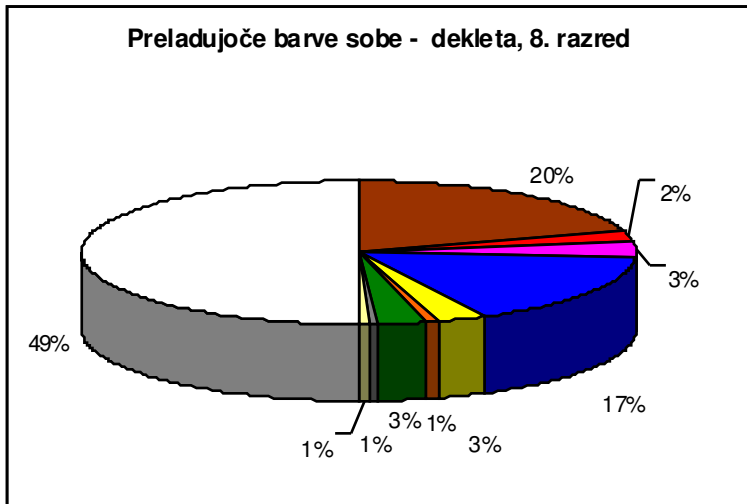

Graf št. 20

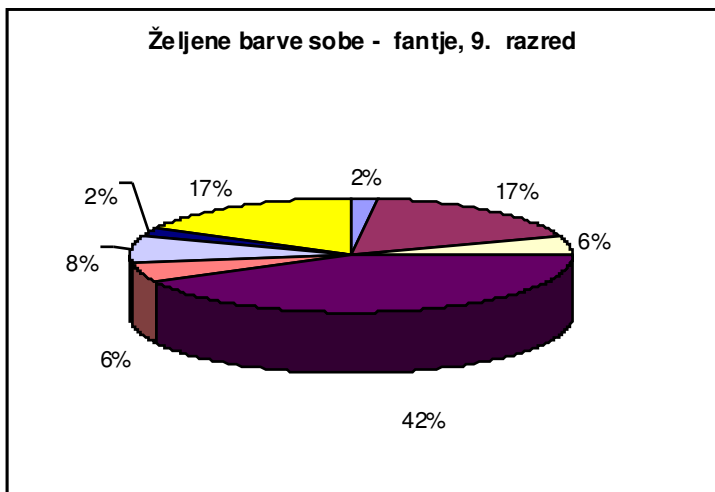
Tudi v 8. razredu sta rdeča in oranžna barva sob všeč nekaterim fantom (24%). Rumene sobe so manj priljubljene. Še vedno je na prvem mestu modra barva. Sicer pa so hladne barve glede na tople enako priljubljene.

Graf št . 21

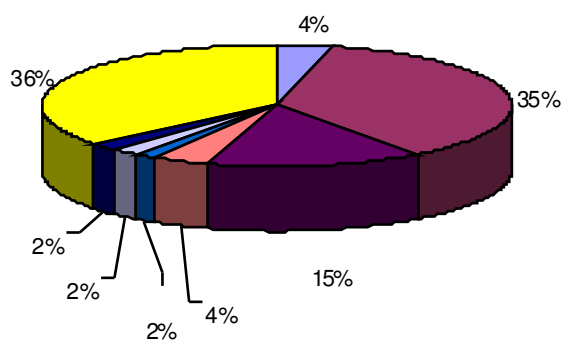
Graf št. 22

Graf št. 23

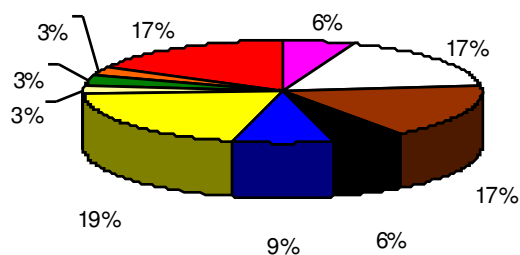
26 % deklet bi imelo rožnate sobe, 10 % pa oranžne. Rumena je manj priljubljena.

Prevladujoče barve sobe - fantje, 9. razred

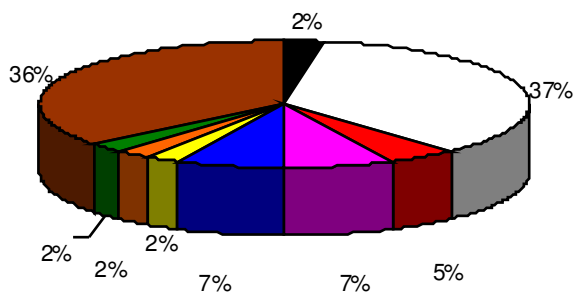
Graf št. 24

Željene barve sobe - dekleta, 9. razred

Graf št. 25

Prevladujoče barve sobe - dekleta, 9. razred

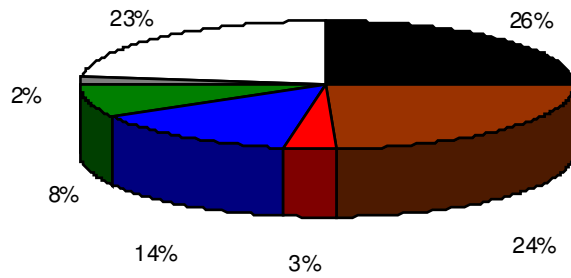

Graf št. 26

Tretjini fantov v 9. razredu je všeč rumena. Všeč so jim tudi rožnati toni. Raje imajo tople kot hladne barve. Celó modra barva jim ni preveč všeč. zelena pa je na splošno zelo neprijubljena.

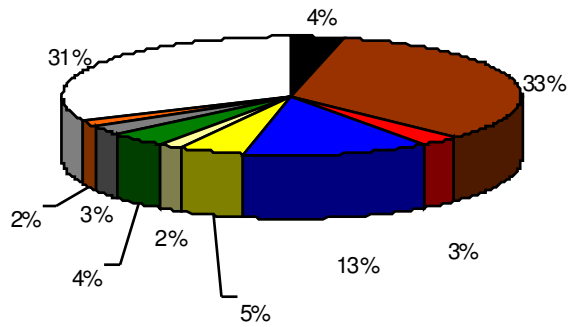
Modra barva ni pretirano všeč dekletom v 9. razredu. Polovica bi raje imela toplejše barve. Prednost pred vsemi ima rumena.

Željene barve sobe - fantje, 1. letnik srednje šole

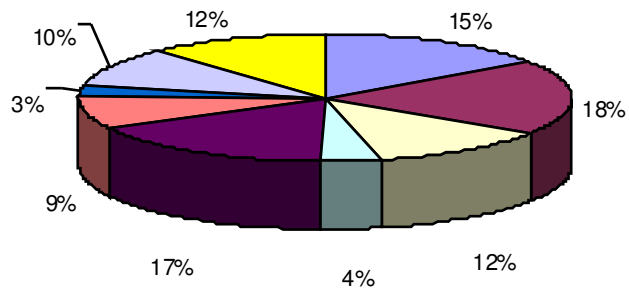
Graf št. 27

Prevladujoče barve sobe - fantje, 1. letnik srednje šole

Graf št. 28

Željene barve sobe - dekleta, 1. letnik srednje šole

Graf št. 29

Fantje odklanjajo rdečo barvo. Najraje imajo nevtralne barve. Rumena ni med njihovimi priljubljenimi barvami. Le 3 % fantov bi imeli sobe v toplih barvah.

BARVE IN PREHRANA

Čisto sončno svetlobo pri belem dnevu lahko primerjamo s kristalno čistim požirkom iz skalnatega studenca, škrlatne barve vzhajajočega in zahajajočega sonca čaši rujnega vinca, meglena klima pa nas tlači in mori kakor hude sanje. (Trstenjak, 1992)

DOLOČITEV BARV ŽIVIL IN RAZMERJA MED NJIMI

Vsaj polovica jedi naj bo s sredine barvnega spektra: zlatorjava do zelena. V teh živilih je veliko **beta karotena**, ki oskrbuje telo z vitaminom A, B in C.

ZELENA – SPOKOJNOST IN LJUBEZEN: stročnice, temno zelena listnata zelenjava, zelena paprika, belo grozdje, kivi, fige, limone, zelena leča, solata, brokoli, okra, stebelna zelena, kumare, zelje, grah, beli fižol, bučke, cvetača, skuta, navadni jogurt, oljčno olje, mleko.

ZLATORJAVA: škrob in kompleksni ogljikovi hidrati: testenine, kruh, žitarice, semena – celo zrnje, krompir, riž, fižol, leča, temni med, hruške...

RUMENA – SREČA IN VESELJE: celo zrnje, riž, indijski fižol, oreški, semena, banane, ananas, grenivke, maslo, rastlinska olja, med...

ORANŽNA – DOBER TEK pomaranče, mango, papaja, marelice, breskve, nektarine, korenje, oranžna paprika, buča, koleraba, jajčni rumenjaki, ingver.

MODRA IN INDIGO MODRA – TRDEN SPANEC: borovnice, slive, robidnice, alge, cvetovi, gobe, olive, brinove jagode, rozine, suhe slive, nekatere sladkovodne ribe...

RDEČA - ENERGIJA: jagode, češnje, beluši, listnata zelenjava, v kateri je železo, rdeče slive, lubenica, rabarbara, maline, rdeča jabolka, paradižnik, rdeča paprika, redkvice, rdeča leča, rdeč fižol, meso, morska hrana...

VIJOLIČNA IN PURPURNA – USTVARJALNOST IN ZADOVOLJSTVO: grozdje, jajčevci, slive, vijolični brokoli, čebula, repa, artičoke, škrlatna kadulja, timijan, paprika, zelje, radič, pesa.

Barve živil so povzete po knjigi Chiazzari, Suzi. Barve, 2000

V rdečih živilih je veliko energije jang, železa in rudinskih snovi. Železo pospešuje prekrvavitev. Tudi meso sodi k rdečim živilom, vendar je v njem veliko holesterola. V češnjah, malinah in jagodah je veliko vitamina C. Rdeča živila dajejo življenjsko moč, preveč teh živil pa povzroči razdražljivost, sovražno razpoloženje, nestrpnost in jezo.

RAZMERJA BARV ŽIVIL NA ŠOLI

Malice v februarju

Mleko, buhtelj, sadje
Sok, črni kruh, jajčni namaz
Sadni jogurt, štručka s sirom
Čaj, kruh, pašteta, sveža paprika
Kakav, makovka, sadje
Bela kava, kruh, margarina z medom
Čaj, kruh, slanina, kislo zelje
Kislo mleko s sadjem, pletena štručka s sezamom
Mleko, pecivo, sadje
Sok, kruh, salama, sir
Čokoladno mleko, orehov rogljič
Kakav, črni kruh, maslo
Čaj, kruh, sir, orehi, suhe slive
Kakav, kruh, margarina, marmelada
Sok, kruh, mesni namaz
Kakav, kokosova potička
Navadni jogurt, burek

Prevladuje rjava barva v kombinaciji z rdečo ali zeleno, manj pa je vijoličnih, modrih oranžnih in rumenih živil. Manjkajo naravni sokovi iz svežega sadja in zelenjave. Seveda se zastavlja vprašanje, do katere mere lahko nepolnozrnata živila sploh štejemo k rjavim?

Čaj, kruh, sir, orehi, suhe slive

Prežganka, ocvrt oslič, krompirjeva in zelena solata, sladoleđ

Zaznavanje barv nastaja v možganih z zapleteno interakcijo možganskih centrov, zato se ob tem vedno porajajo občutki in čustva, ki sprožijo telesne in duševne odzive.

POSKUS, KI
POTRJUJE
INTEGRACIJO
VIDNIH ZAZNAV S
KEMIČNIMI

Kosila v februarju

Zelenjavna enolončnica, sadni cmoki, krompir
Goveja juha, kisljaka, pire krompir, pečena in krvavica, čežana
Goveji zrezek v omaki z gobami, riž z zelenjavo, solata, sadje
Ričet, kruh, tiramisu
Gobova juha, naravni puranji zrezek, pečeni krompir, zelenjavna priloga, endivija, radič
Spageti po napolitansko, endivija, radič, sadje
Kaneloni, pečeni krompir, solata, jagode s sladoledom in smetano
Goveja juha, lazanja, endivija, sadje
Prežganka, ocvrti oslič, krompirjeva in zelena solata, sladolec
Pečenka, dušen riž z grahom, solata, mlečna rezina
Goveja juha, segedin golaž, krompir, puding s smetano
Pesulj, kruh, biskvitna rezina s sadjem
Goveji zrezek v omaki, njoki, endivija, radič, sadje
Zelenjavna kremna juha, rižota, solata, jogurtov napitek
Dunajski zrezek, pečeni krompir, mešana solata, žitna ploščica
Krompirjev golaž, marmorni kolač, kompot
Sesekljana pečena, grahova omaka, pire krompir, sadje

Objavljeno z dovoljenjem vodje prehrane

Razmerja med barvami živil so **dobra, s tem da je rdeče živilo ponavadi meso**. To izključuje tiste, ki ne marajo mesa. **Sadje je redko modro, oranžno ali rumeno**. Upoštevati je treba, da izgubijo določena živila med predelavo svojo barvo (npr. paprika v omaki ali rozine v marmornem kolaču), zato kosila niso več tako barvno privlačna in vsebinsko polna kot v presni obliki. Zastavlja se vprašanje, do katere mere lahko predelana hrana ohrani značilne lastnosti živil določene barve?

Mesne obroke bi lahko kdaj nadomestilo bolj barvito in zdravo dušeno sadje in zelenjava, sladke sokove (iz avtomata) pa naravni sokovi.

Beljakovine (govedina, svinjsko meso, ribe, puranje meso, piščanci) in ogljikovi hidrati (krompir, riž, testenine) so v količinskem razmerju 1:3.

Na šoli porabimo na mesec:

- 162 kg mesa: 40 kg govedine, 35 kg svinjskega mesa, 27 kg rib, 25 kg puranjega mesa in 35 kg piščancev;
- 239 kg zelenjave: 151 kg zelene, 50 kg rdeče, 18 kg rumene in 20 kg vijolične zelenjave;
- 270 kg sadja: 60 kg oranžnega, 100 kg rumenordečega, 50 kg zlatorjavega in 60 kg rumene.

Trstenjak (1992) navaja poskus Samuela Gibbena (in tudi D. Brinkmanna), ki je med izbranimi kosilom osvetlil obednico z umetno svetlobo, ki je barvo jedil spremenila: meso je postalo sumljivo rjavo, solata vijolično-pepelnata, grah je dobil barvo kaviarja, mleko je postalo vijoličasto-rdeče, jajčni rumenjaki rjavkast. Gostje so postopoma izgubljali apetit, tisti, ki so po vsej sili skušali nadaljevati, je postajalo slabo.

Oranžno barvilo beta karoten v sadju in zelenjavi živih barv je močan antioksidant, ki varuje pred škodljivimi vplivi onesnaženega zraka in ultravijoličnega žarčenja, zato koristijo tistim, ki se veliko sončijo.

Barvilo likopin, zaradi katerega je paradižnik rdeč, še učinkoviteje kakor beta karoten preganja strupe, ki lahko povzročijo nastanek rakastih celic.

OCENA UČBENIKOV

Ocena učbenikov (učitelji)

Po ocenah predmetnih učiteljev so učbeniki s stališča funkcionalnosti barv zelo dobro zasnovani.

Vsak učitelj je ocenil svoje učbenike s tremi ocenami po pedagoških kriterijih:

- preglednost,
- barvna enotnost in
- strukturiranost snovi – pomoč pri učenju.

Ocenjevali so 38 učbenikov, tako da smo dobili 114 ocen.

84 odstotkov vseh ocen je bilo prav dobrih in odličnih. Posamezni vidiki učbenikov so bili ocenjeni nižje, vendar le pri petih predmetih.

Zaključimo lahko, da so skoraj vsi vizualni vidiki učbenikov s stališča funkcionalnosti barv po oceni predmetnih učiteljev več kot samo dobri.

Preglednost je bila ocenjena s povprečno oceno 4,1. Posamezne ocene so bile razporejene takole :

- nezadostno – 2 (za isti predmet)
- zadostno – 0
- dobro – 5
- prav dobro – 15
- odlično - 16

Barvna enotnost – povprečna ocena je 4,1 :

- nezadostno – 0
- zadostno – 4 (za isti predmet)
- dobro – 4
- prav dobro – 14
- odlično – 16

Strukturiranost snovi – povprečna ocena je 4,1 :

- nezadostno – 0
- zadostno – 4 (za isti predmet)
- dobro – 7
- prav dobro – 10
- odlično - 17

Učbeniki za 5. razred osemletke:

Ni bilo učbenika, ki bi bil ocenjen izključno z odličnimi ocenami. **Učbeniki za 7. razred devetletke:**

Skrivnosti števil in oblik 7.: Jože Berk, Jana Draksler, Marjana Robič

Naravoslovje: Saša Aleksij Glažar... et. al.

Učbeniki za 8. razred devetletke:

Moja prva fizika: Branko Bezec

Novi vek: Janez Cvirn, Elizabeta Balkovec - Hriberšek, Andrej Studen

Biologija 8.: Bernarda Novak

Skrivnosti števil in oblik 8: Jože Berk, Jana Draksler, Marjana Robič

Kemija danes 1.: Saša Aleksij Glažar... et. al.

Osamljena barva je čista abstrakcija, zato otroku predstavimo svet z vsemi drugimi dražljaji, da se aktivirajo vsi njegovi čuti in mentalne zmožnosti, ki prebudijo čustvene komplekse, ki izvirajo iz barvnih zaznav.

Kdor je vsaj enkrat v življenju videl živega nosoroga, ga bo lažje prepoznal, kakor če bi ga z besedami opisovali stokrat. (Jan Amos Komenski, ORBIS PICTUS, 1657)

Učbeniki za 9. razred devetletke:

Raziskujem preteklost 9.: Jelka Razpotnik, Damjan Snoj

Biologija 9.: Marina Svečko

Skrivnosti števil in oblik 9.: Jože Berk, Jana Draksler, Marjana Robič

Ocene učbenikov (učenci)

Po ocenah učencev, je **v 5. razredu** najboljši učbenik za družbo (12 glasov), takoj za njim za matematiko (11 glasov) in za naravo (7 glasov).

V 7. razredu so učenci izbrali učbenik za matematiko (12 glasov), naravoslovje (12 glasov) in zgodovino (9 glasov).

V 8. razredu so najbolje ocenili učbenike za geografijo (16 glasov), kemijo (15 glasov) in matematiko (13 glasov).

V 9. razredu pa so najboljši učbeniki za geografijo (8 glasov), kemijo (7 glasov), matematiko (6 glasov) in zgodovino (6 glasov).

Učenci in učitelj se strinjajo, da je **v 7. razredu** najboljši učbenik za **matematiko in naravoslovje**, **v 8. razredu za kemijo in matematiko** in **v 9. razredu za zgodovino in matematiko**.

Ker je bil v treh razredih izbran učbenik za matematiko (isti avtorji), smo si ga natančneje ogledali z vidika funkcionalnosti barv. Poglavja so barvno in oblikovno ločena. Ob robovih so za označevanje poglavij oziroma različnih vsebin in za poudarjanje pomembnih delov besedila uporabljene bolj intenzivne barve, za podlago besedilu pa nenasičene barve. Prav tako so barvno ločene lažje in težje naloge. Tople in hladne barve so v enakem razmerju in se dopolnjujejo.

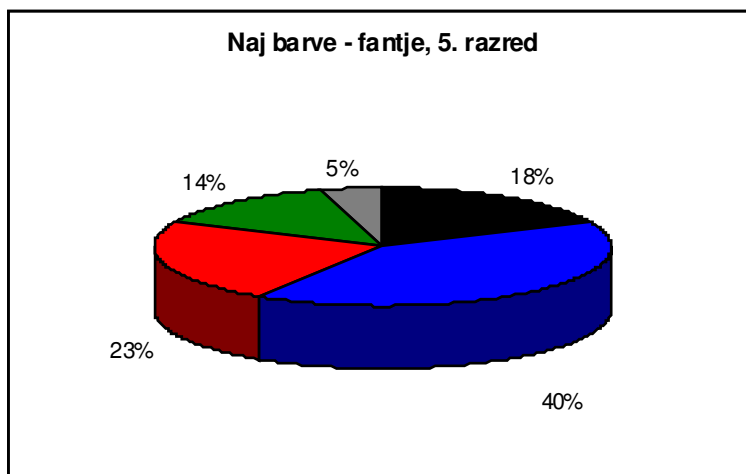
NAJLJUBŠE BARVE

Po odgovorih iz ankete in po naslikanih najljubših barvah je na naši šoli najbolj priljubljena modra barva. Po Trstenjaku (1976) ta barva simbolizira potrebo po sprostitvi, miru, zadovoljstvu in počitku.

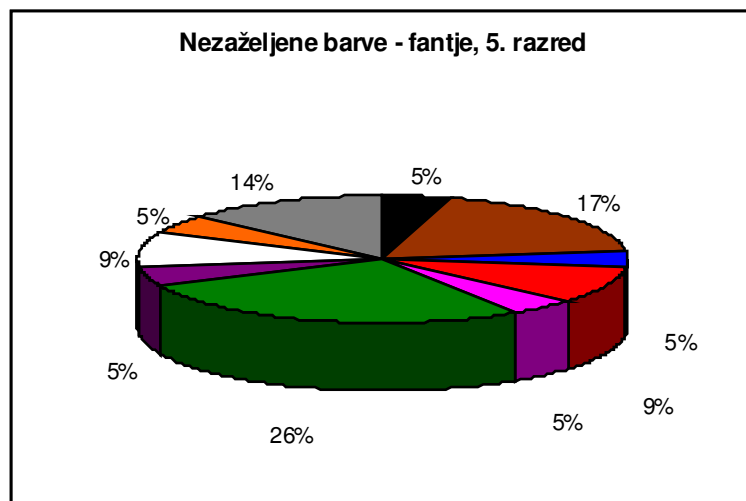
Isto ugotavljajo vsi drugi raziskovalci: Kovačev (1994), Trstenjak (1976) in Tušak (1994). Tušak ugotavlja, da s starostjo priljubljenost rdeče narašča in doseže vrh pri trinajstih letih. Do enakega rezultata smo prišli tudi mi.

Tudi mi smo ugotovili, da imajo deklice raje rožnato-rdečo barvo, pri dečkih pa ni tako priljubljena.

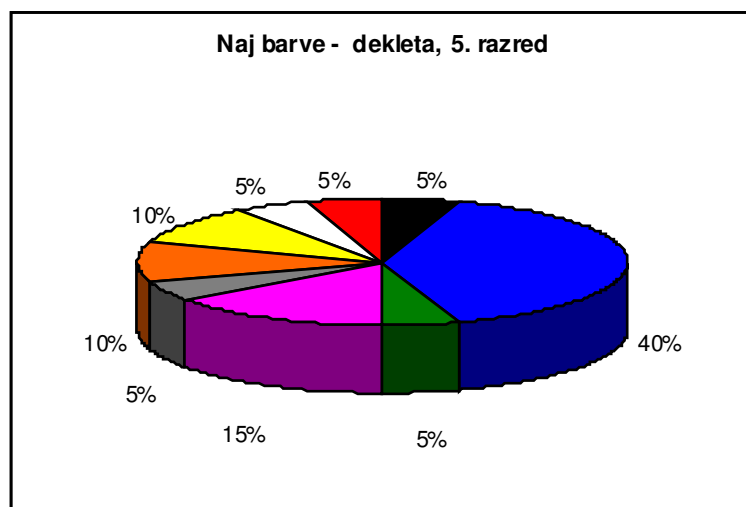
NAJLJUBŠE BARVE UČENCEV

Graf št. 31

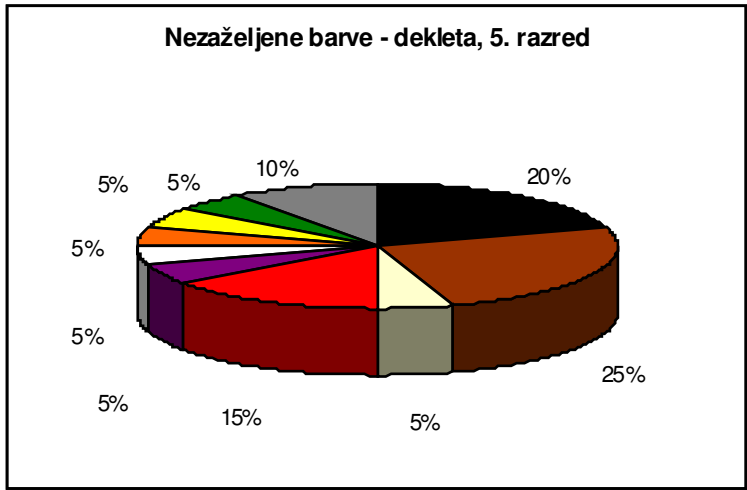
Graf št. 32

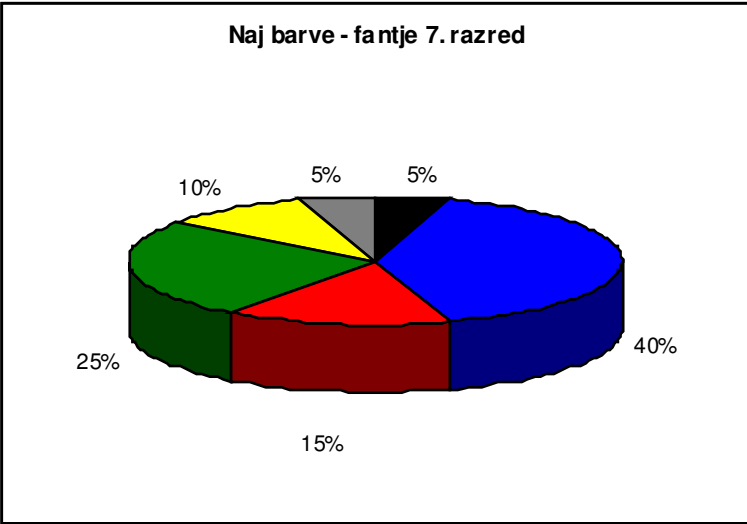
Graf št. 33

Rdeča barva je vedno nagonska. Predstavlja seksualno moč, potenco. Zavračanje rdeče pomeni fizično in psihično izčrpanost, motnje v delovanju srca, izgubo potence in seksualnih želja. Vsak, ki jo zavrže, je v stanju prevelike stimulacije in hitro postane razdražljiv. Rdeča pomeni samozaupanje, to pa je pogoj za samouresničevanje. Čista rdeča je oblastna, ukazovalna, gospodovalna. Skratna je značilna za ljudi, ki bi radi naredili na druge viš. Radi bi, da pa bi jih drugi zaznavali kot veličastne, božanske, nekaj več. (Tušak, 1994)

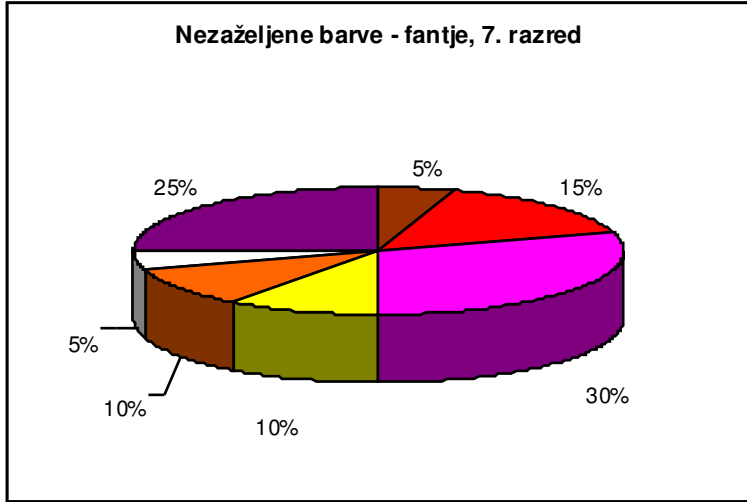
Kot vemo za mlajše otroke, sta v 5. razredu rdeča in modra najbolj priljubljeni.

Graf št. 34

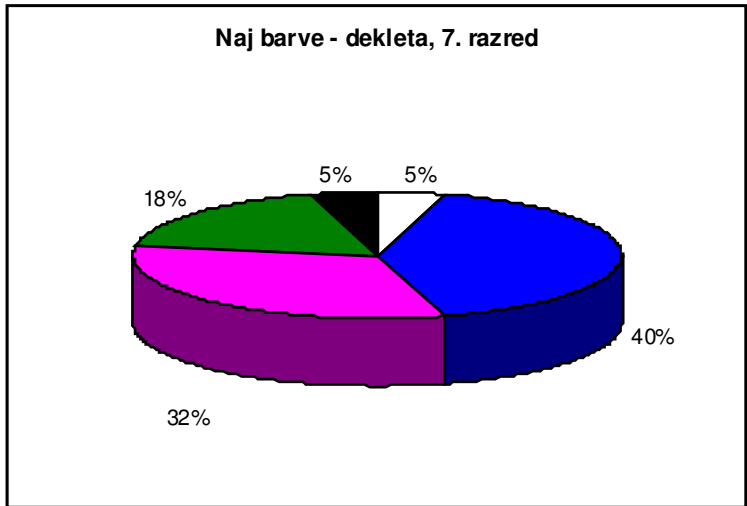
Graf št. 35

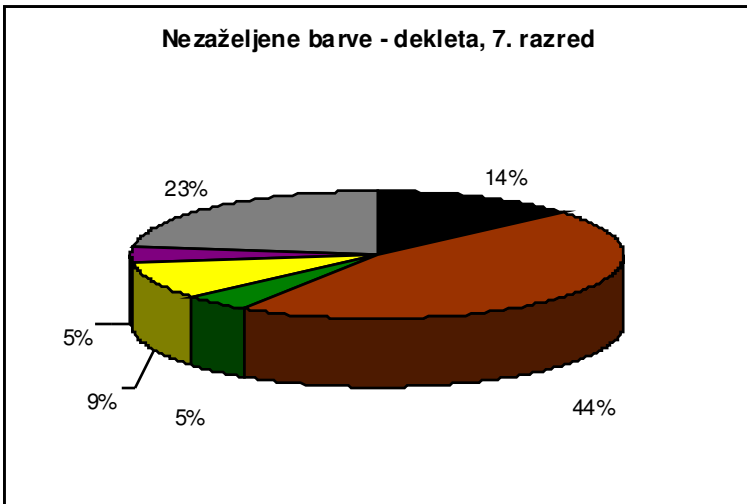
Graf št. 36

Rdeča je nekaterim učencem v 5. razredu tudi zoprna barva.

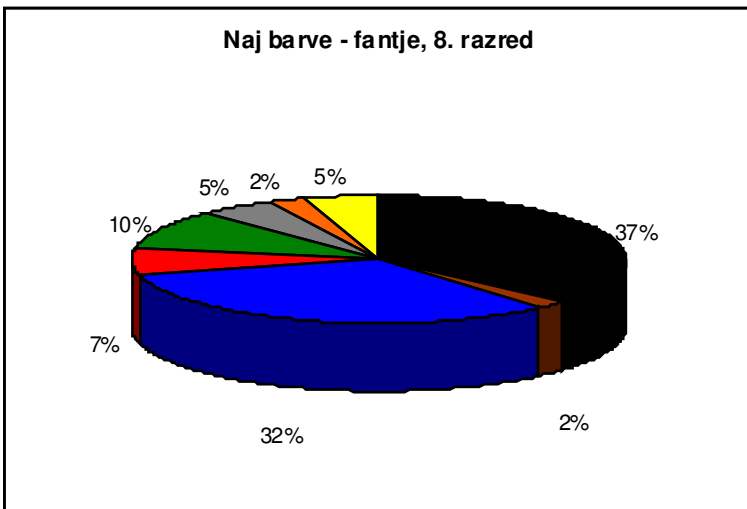
V 7. razredu je modra priljubljena, ni pa hkrati neprijubljena. Za rdečo velja, da je nekaterim priljubljena drugim pa neprijubljena.

Graf št. 37

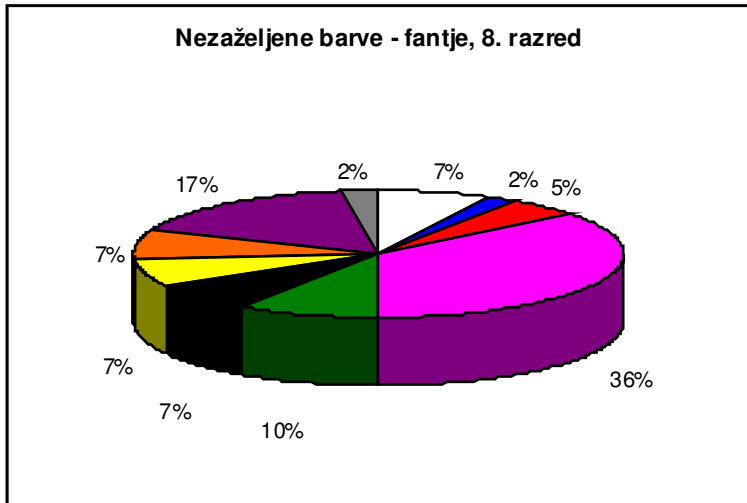

Graf št. 38

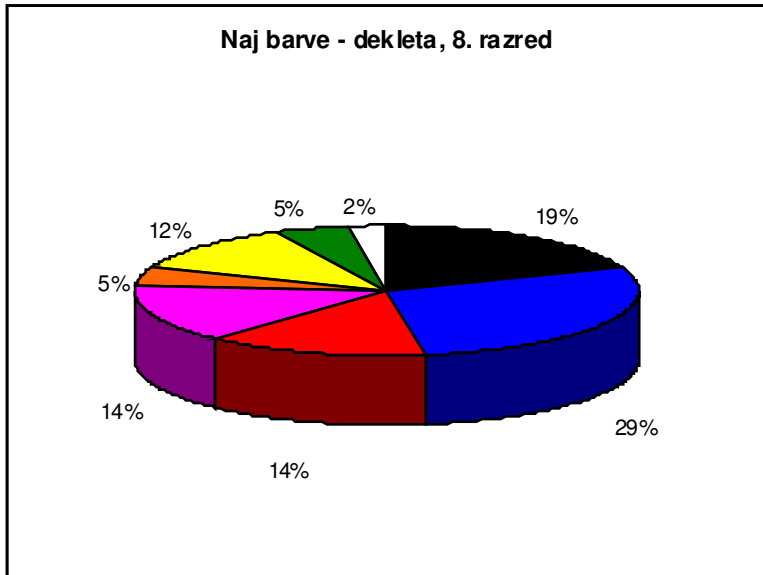

Graf št. 39

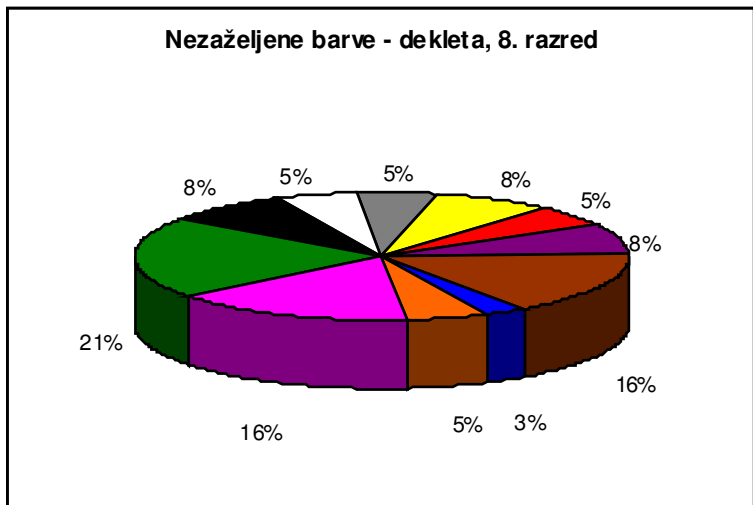
V 7. razredu so dekletom všeč rožnate barve, vendar je še višji odstotek priljubljenosti dosegla modra barva.

Graf št. 40

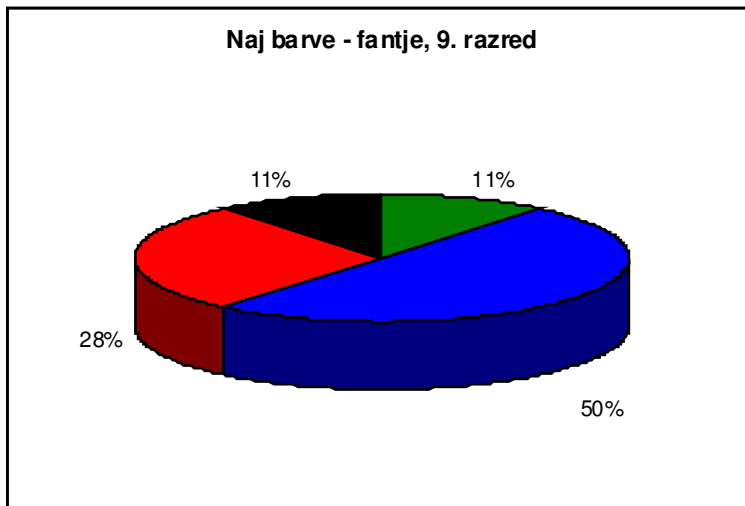
Graf št. 41

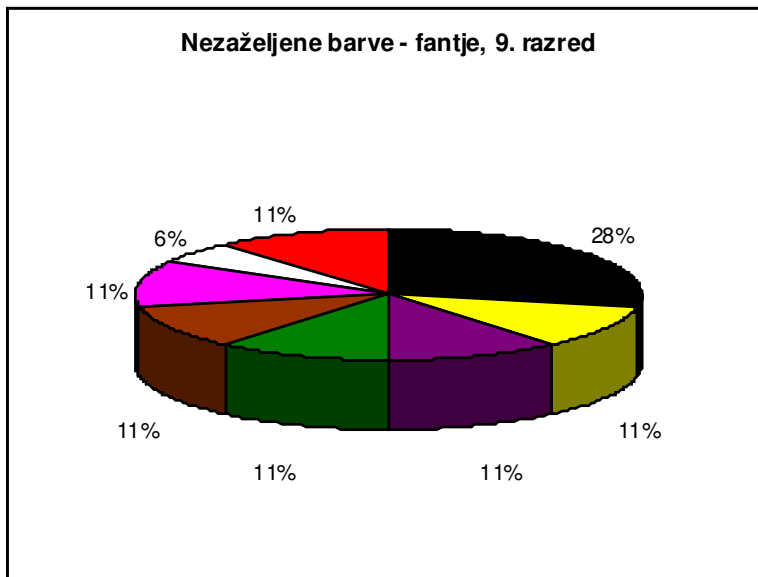
Graf št. 42

Fantom je rožnata barva zoprna. Tople barve ne marajo. Raje imajo hladne in nevtralne tone.

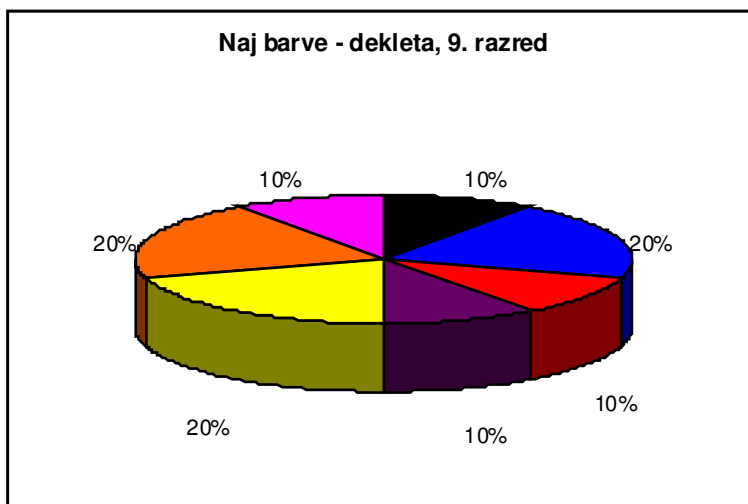
Dekletom je všeč modra barva, všeč pa so jim tudi tople barve. Po drugi strani druga dekleta v nekoliko manjšem odstotku ne marajo rožnatih barv.

Graf št. 43

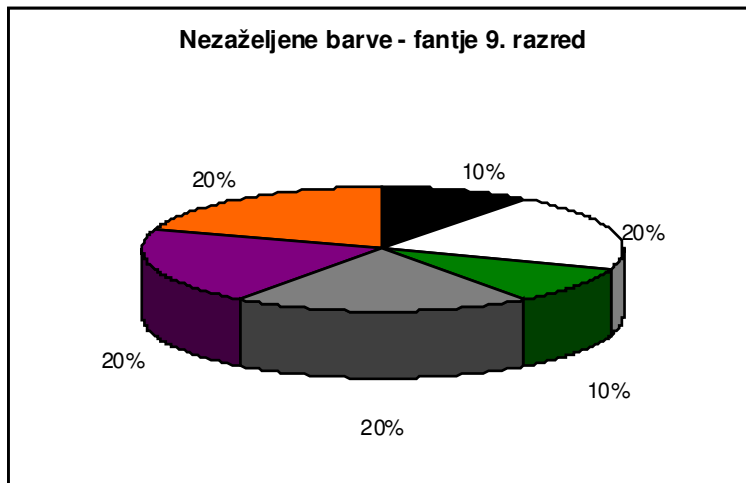
Graf št. 44

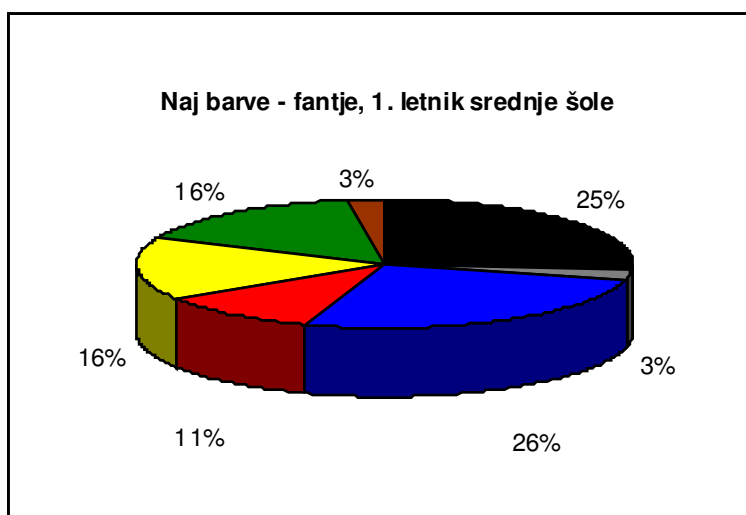
Graf št. 45

V 9. razredu ima polovica fantov za najljubšo barvo modro, več kot četrtnina pa rdečo.

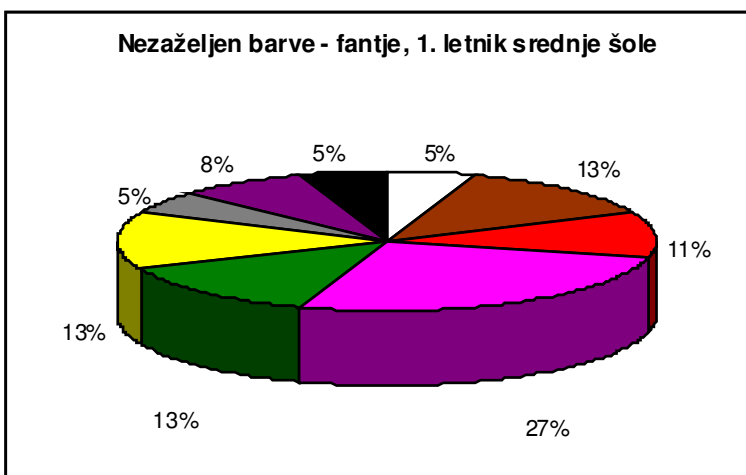
Rdeča je nepriljubljena med fanti 9. razreda v nekoliko manjšem odstotku kot je tudi priljubljena.

Graf št. 46

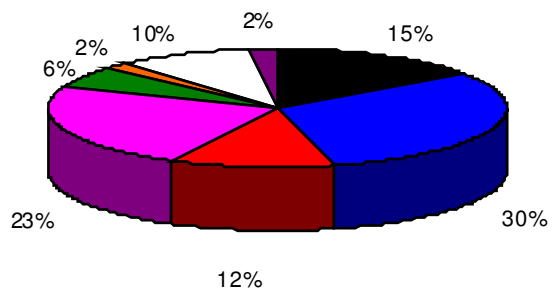
Graf št. 47

Graf št. 48

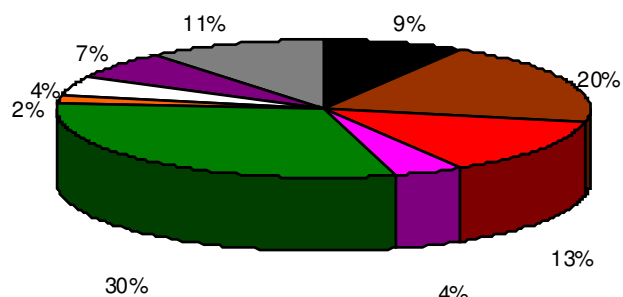
Fantje v 1. letniku imajo radi hladne in nevtralne barve. Modra barva je med hladnimi zelo priljubljena. Zelena barva je pri nekaterih fantih (13 %) tudi nepriljubljena. Rumena je v enakem odstotku priljubljena kot nepriljubljena.

Naj barve - dekleta, 1. letnik srednje šole

Graf št. 49

Nezaželjene barve - dekleta, 1. letnik

Graf št. 50

Modra je med skoraj tretjino deklet prvega letnika priljubljena, nobeni pa ni zoprna. Rdeča je v podobnem odstotku priljubljena (12%), kot je nepriljubljena (15%).

NAJLJUBŠE BARVE OBLAČIL

Človek ni sam po sebi tako barvit kot narava, zato lahko rečemo, da barve le uporablja - si jih nadeva.

Po ugotovitvah A. Trstenjaka so starejša in primitivna ljudstva bolj pisano obarvana in tetovirana kot civilizirani ljudje, nasprotno pa vnaša sodobni človek več barv v svoje okolje.

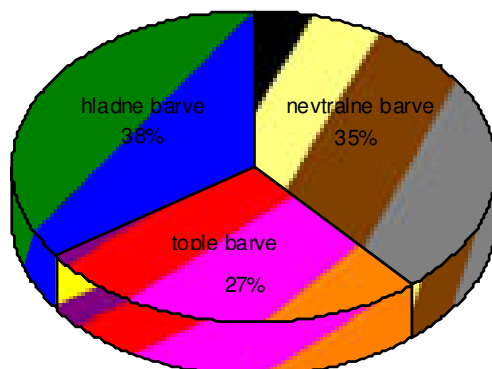
(Trstenjak, 1996)

Kljub temu da smo »brezbarvni«, lahko napravi manjša količina naravnih barv, ki jih imamo na sebi (npr. barva oči), zelo močan vtis. Če je celota brezbarvna, potem še zdaleč niso nepomembni barviti detajli.

Ugotovili smo, da se večina naših učencev (devetdeset od vprašanih) **oblači v barve, ki jih sami izbirajo**. Le sedem učencev je izjavilo, da nosi barve, ki jim niso všeč. V vseh razredih imajo najraje bolj nevtralne nijanse in kombinacijo nevtralnih in hladnih barv. Kljub temu ne delujejo pusto, ker svoje obleke zelo radi poudarijo z manjšimi akcenti. Ker so intenzivne barve dovolj močne, jih niti ni dobro uporabljati kot dominantne. Če take barve dominirajo, se lahko pokažejo tudi njihovi negativni učinki. Naša kultura tudi ni naklonjena pretiranemu poudarjanju zunanosti, zato smo lahko tak rezultat tudi pričakovali. Na žalost je večina anketirancev prezrla vprašanje o akcentih, zato bi morali anketo ponoviti, če bi jih želeli raziskati.

Če se nekdo odeva v nevtralne barve lahko to pomeni, da hoče biti neopazen, ker »ne želi pokazati svojih barv«, da poudarja svoje duhovne razsežnosti in ne telesnih kvalitete. To lahko tudi pomeni, da nima ciljev.

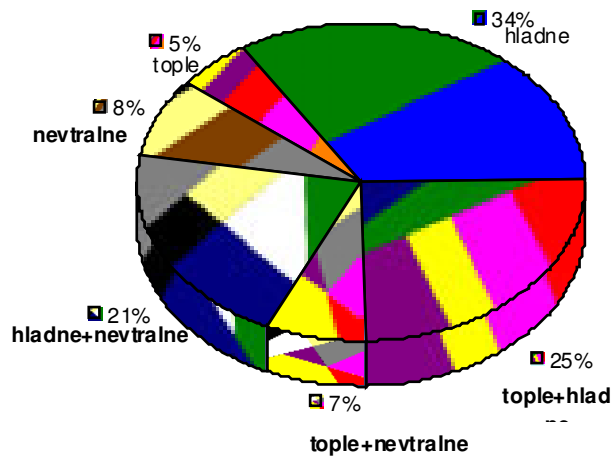
Kako se oblačijo učenci predmetne stopnje

Graf št. 51

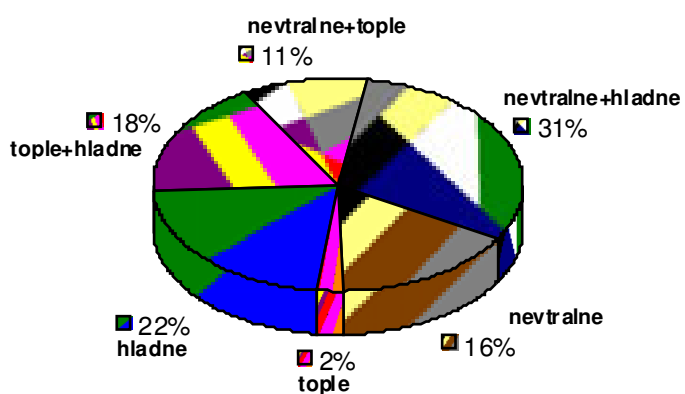
Rumena, ki je prikazana med nevtralnimi barvami, je v resnici svetlo rjava – bež barva.

Raziskava barve oblačil učencev 5. razreda (po 10-dnevem spremljanju)

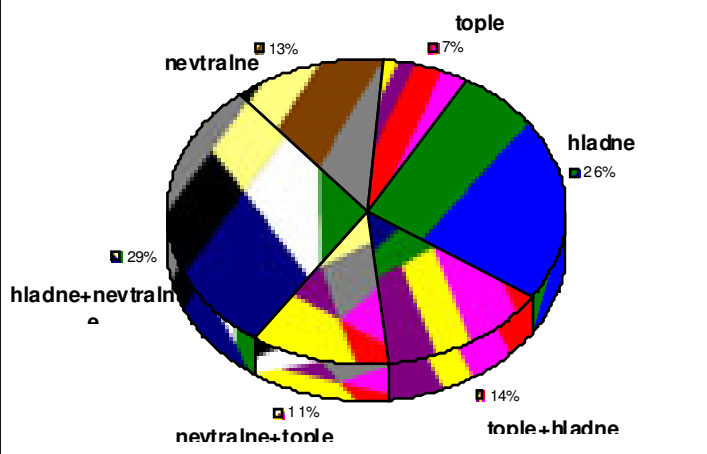
Graf št. 52

Raziskava barve oblačil učencev 7. razreda
(po 10-dnevnem spremljanju barv)

Graf št. 53

Raziskava barve oblačil učencev 8. razreda
(po 10-dnevnem spremljanju barv)

Graf št. 54

SLIKE NAJLJUBŠIH BARV

VSI RAZREDI SKUPAJ

	9. a	9. b	8. b	8. a	7. a	5. a
Modra	69	32,5	25	70	35,5	88,5
Črna	15	17,5	31,5	16	13	/
Rumena	13	0,5	5	17,5	19,5	20
Oranžna	12	28	4	7	12	3,5
Lila	11	/	7	/	/	/
Zelena	11	15	/	52,5	47	13
Siva	10	/	14	/	4	/
Roza	10	15	3	12,5	7	/
Rdeča	10	39,5	16	24	12	56
Bela	9	/	34,5	12	14,5	/
Rjava	/	11	/	8	23	/
Vijolična	/	/	/	/	3	/

Pričakovali smo, da bodo slikali zelo različne barvne odtenke: od čistih do mešanih, od nasičenih do nenasičenih, od pestrih do nevtralnih.

Uporabili so dokaj čiste barve in med njimi ni tako prefinjenih razlik kot smo pričakovali. Med razredi so občutne razlike v izbiri barv, vendar pa je pri vseh prevladala modra, ki jo postavljajo na najmanj tretje, največkrat pa na prvo mesto priljubljenosti.

Ker hladne barve prenašamo v večjih količinah kot tople, je za vzpostavitev ravnovesja potrebno, da je svetlih in toplih v razmerju do hladnih in temnih približno dvakrat manj. Približno tako je tudi razmerje izbranih barv v razredu, ki deluje kot barvno uravnovešena celota.

V 5. razredu je (poleg modre) največ rumene in rdeče barve; iz tega lahko sklepamo, da so učenci zelo živahni in glasni. Najživahnejši učenec je naslikal tudi najbolj živordečo sliko.

Za razliko od njih imajo največ hladnih barv v 8. a razredu, vendar je količina toplih glede na hladne barve za polovico manjša, kar je solidno ravnovesje.

V 7. razredu je največ rjave barve, na prvo mesto priljubljenosti pa postavljajo zeleno, modra je pri njih na drugem mestu. V razredu je nekoliko preveč toplih barv, ki so glede na hladne v razmerju 1:1,6.

V 8. b prevladujejo nevtralne barve, predvsem bela in črna. Belo postavljajo na prvo mesto, sledi črna, modra pa je šele tretja po priljubljenosti. Za izbor črne navajajo bolj estetske razloge.

V obeh 9. razredih je črna tretja najljubša barva. Močna energija se odraža v večji količini oranžne in rdeče barve v 9. b razredu.

SKLEPNE MISLI

Otroci, ki uporabljajo predvsem tople barve, kakor rdečo, rumeno in oranžno, razodevajo spontano in pristržno čustvenost, s prijateljski mi odnosi do drugih, se radi udeležujejo pri igrah in so v svojih čustvih močno odvisni od drugih. Otroci, ki rišejo pretežno v hladnih barvah, kakor zeleni, modri, rjav ali črni, razodevajo s tem zelo nadzorovano obnašanje, se ne vsiljujejo drugim; radi se igrajo sami, so pretežno razumskih zanimanj in se ravnajo pretežno po svojih lastnih mislih. Pri nekaterih opazamo tudi znake napadalnosti in maščevalnosti. (Trstenjak, Anton. Človek in barve. – Ljubljana: Dopolna delavska univerza Univerzum, 1978, stran 316)

Na naši šoli je modra nesporno najbolj priljubljena in hkrati tudi najmanj zoprna barva. Rumena in rdeča sta nekaterim zelo všeč, nekaterim pa najbolj zoprne. Raziskovalci (Trstenjak, Kovačev, Tušak) so ugotovili, da je rumena šele na sedmem mestu priljubljenosti. Po naših raziskavah je priljubljena med 13% anketirancev. Dekletom je posebno všeč roza barva, ki je simbol deklištva. Z leti izginja želja po rožnatih odtenkih in jo zamenjuje potreba po temnejših tonih. Med fanti so nepriljubljene barve v povprečju tople, kar kaže na težnje po obvladovanju problemov, med dekleti pa hladne, kar kaže na to, da so v povprečju bolj čustvene in odprte. Žal nismo uspeli bolj temeljito raziskati priljubljenost določenih kontrastov (razen pri slikanju najljubših barv). Tušak je ugotovil, da je rumeno – modri kontrast mladini zelo všeč.

Vprašali smo se, če je mogoče razmerja med barvami na naši šoli izboljšati.

Rumena šolska fasada je dokaj intenzivna (glede na velikost površine in glede na okolico), zato jo hitro opazimo. Ker je »hitra« barva in ji nismo izpostavljeni dlje časa, je njen učinek predvsem blagodejen. Simbolizira sonce, toplino in najvišjo modrost, kar je glede na poslanstvo šole zelo primerno. **Šolska notranjščina** je hladna. Dominirajo modri šolski hodniki z rumeno stopniščno ograjo. Modra je najbolj priljubljena barva med našimi anketiranci, učenci predmetne stopnje. Ker je »počasna« in nevsiljiva, umirja in sprošča. Učence najbolj spominja na morje.

Skozi velika okna **učilnic** lije bela svetloba, ki se razprši po prostoru in blagodejno deluje. Ta svetloba nima istega učinka kot bela predmetna barva, ki je sicer pozitivna, vendar ima slabo lastnost, da jemlje moč sosednjim barvam. Učilnice so vse v zelo svetlih harmoničnih niansah med modro in rumeno. Bolj intenzivna rumena stopniščna ograja, ki povezuje nadstropja, je edina hitra barva, ki močneje spodbuja korak.

Živahne barve so sicer premočne za cele površine, zelo pozitivno pa bi delovale na tistih mestih, kjer se ne zadržujemo dlje časa in bi lahko služile za koncentracijo energije, oziroma za izboljšanje razpoloženja. Tudi kromoterapevti izpostavljajo svoje paciente intenzivnim barvam, vendar ne za dlje časa. Odsotnost rožnatih tonov, ki so priljubljeni med mlajšimi otroki; je morda pomanjkljivost šole, ki je nismo dokazali (ker med njimi nismo izvedli ankete). Po Trstenjaku imajo zelo majhni otroci najraje najprej rumene igrače, nekoliko starejši rdeče. Kasneje se njihov okus počasi preveša proti hladnim tonom.

Glede **oblek učencev**, že sama konfekcijska industrija ponuja živahne barve mlajšim otrokom, za starejše pa so barve oblek večinoma bolj umirjene. Med učenci so priljubljeni bolj mirni vmesni toni. Detajli na obleki, barva las, barviti dodatki poživljajo obleko, na žalost pa te nismo raziskali. Ne glede na to, smo ugotovili, da se nekateri učenci »napajajo« z živahnimi barvami in poživljajo z njimi šolske hodnike..

Pri slikanju **najljubših barv** smo ugotovili, da je vsak učenec del celote, v kateri igra določeno (barvno) vlogo in vpliva na ravnovesje razreda: največ je mirnih in zbranih, mnogo manj je takih, ki izbirajo divje in kričeče barve, kakršni so sami, še manj je tistih, ki igrajo vlogo sonca. V 9. a in v 5. a razredu je »več sonc«, ki želijo žareti, zato so bolj glasni in se ne morejo umiriti.

Hrana na šoli je barvita, razmerja med barvami so dobra. Vtis poživljajo tudi pisani prtički. Škoda, da so kosila postrežena vedno na belih krožnikih, ker ti slabijo živahne barve.

Večina **učbenikov** za devetletko je zelo dobra. V najboljšem učbeniku po oceni učencev in učiteljev so vsebina, oblika in barva usklajene v hamonično celoto. To dokazuje, da se barvni odnosi v učbeniku lahko s pridom uporabijo. Po naši oceni so pri ostalih učbenikih barve uporabljene manj funkcionalno. Naše raziskave bodo potekale še naprej, v smeri izboljšanja hitrosti branja in ponavljanja.

Barvna klima na šoli je dobra. Proporci med barvami prav tako. Po drugi strani pa smo v raziskavi potrdili hipotezo, da bi jih bilo mogoče izboljšati, glede na želje in potrebe učencev

VIRI

KNJIGE

Andrews, Ted. Kako zdravimo z barvami. Ljubljana: Ara, 2003

Chiazzari, Suzi. Barve. Ljubljana: Slovenska knjiga, 2000

Kovačev, Asja Nina. Govorica barv. Ljubljana: Prešernova družba, Vrba, 1997

Itten, Johannes. Umetnost barve: študijska izdaja. Jesenice: [samoza.] R. Reichmann, 1999

Trstenjak, Anton. Človek in barve. Maribor: Mariborski tisk, 1979

Trstenjak, Anton. Psihologija barv. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigijeno, 1996

Vollmar, Klausbernd. Barve in njihova zdravilna moč: vadnica za ustvarjalno druženje z barvami in njih smiselno uporabo, Ljubljana: Domus, 1997

Družinska enciklopedija, Narava, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1996

Intedisciplinarnost barve Božič, Dušan ...et. al. Maribor: DKS, 2001

Intedisciplinarnost barve, Maribor: DKS, 2001 – 2003.- (Monografije DKS).

ČLANKI

Čufer, Marjan. Vloga barv pri oblikovanju poslovnih portalov. Management in informatika / Dnevi slovenske informatike, 2004, Portorož, Slovenija, 14. – 16. april.-

Zbornik posvetovanja /.- Ljubljana: Slovensko društvo Informatika = Slovenian Society Informatika, 2004, stran 465 - 470

Kovačev, Asja, Nina. Po drugih virih (Asja Nina Kovačev – Govorica barv) Modra barva. Likovni svet: mednarodni likovni informator, februar 1998, št. 26, stran 35 – 38.

Kovačev, Asja, Nina in Musek, Janek. Grafična simbolizacija primarnih emocij. Psihološka obzorja, december 1993, Vol. 2, št. 3/4, stran 31 – 50

Kovačev, Asja, Nina. Simbolične implikacije barv in njihov položaj na dimenziji ugajanja. Anthropos, 1994, letnik 26, št. 4 - 6, stran 105 – 127

Musil, Bojan. Barva kot vtis in izraz : priljubljenost, simbolizem in semantični prostor barv. Anthropos, 2002, letnik 34, št. 1/3, stran 19 – 40

Trstenjak, Anton - intervjuvanec. Vizjak – Pavšič, Mojca – intervjuvarka. Kakšne barve je strop v pisarni?. Manager, junij, 1991, stran 27 – 30

Trstenjak, Anton. Pristopi k znanosti o barvah: Kako doživljamo barve. Raziskovalec, december 1992, letnik 22, številka 4, stran 5 – 21

Trstenjak, Anton, Pet poglavij iz psihologije barv. Grafičar, 1996, številka 5, stran 4 – 16

Tušak, Maks. Barva, osebnost in umetnost. Panika, letnik 4, št. 2, stran 18 – 19

Tušak, Maks. Človek in barve. Anthropos, letnik 30, številka 4/6, stran 64 – 69

Tušak, Maks. Barvne preference, simbolika barv in osebnost. Psihološka obzorja, december 1998, Vol. 7, stran 67 - 79

Vrlič, Tomaž. Barva in oblika v razvoju otrokovega likovnega izražanja. Sodobna pedagogika, november – december 1996, 9/10, stran 499 - 510

SLIKE S KOMENTARJI

Razred: 5. a

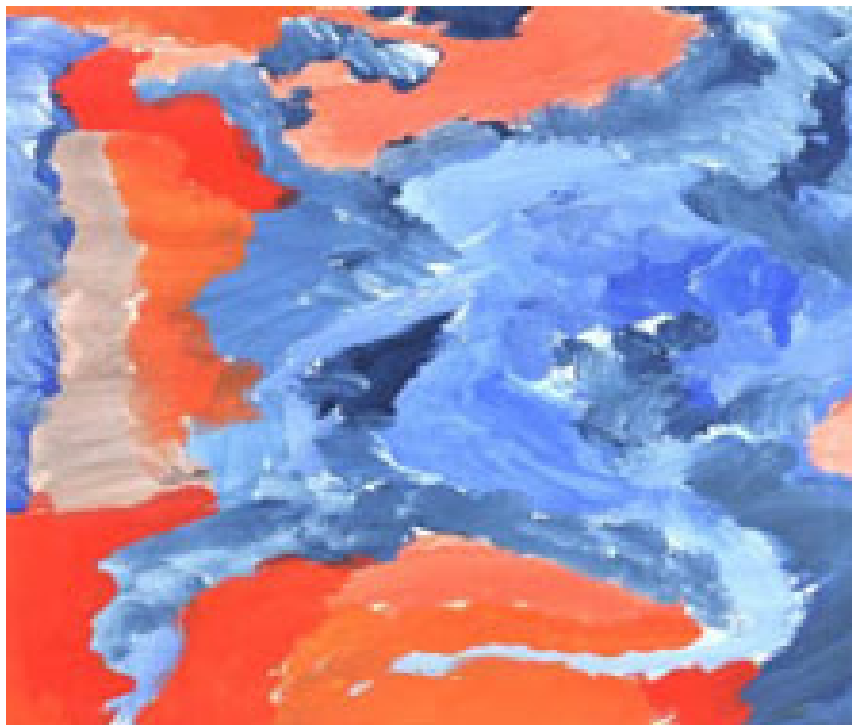
1. Te barve me spominjajo na morje, toploto, sonce in plažo. Rumena me spominja na toploto in sonce, modra na morje, ki ga obožujem, ker se rada kopam, rdeča me spominja na sončni zahod. ♀

2. Rumena me spominja na toploto, modra na morje, »roza« na sončni zahod. ♂

3. Modra me spominja na gore. ♂

4. Modra barva me spominja na vlažnost, mokroto, morje, oblake in nebo. »Rdeča« me spominja na ljubezen, srce, dobro počutje. Oranžna na prijetno sliko mačk v moji sobi in na jesensko listje. ♀

5. Rdeča me spominja na kri. ♂

6. Rdeča me spominja na rožo. ♂

7. Komentar je napisala in kasneje izbrisala ♀

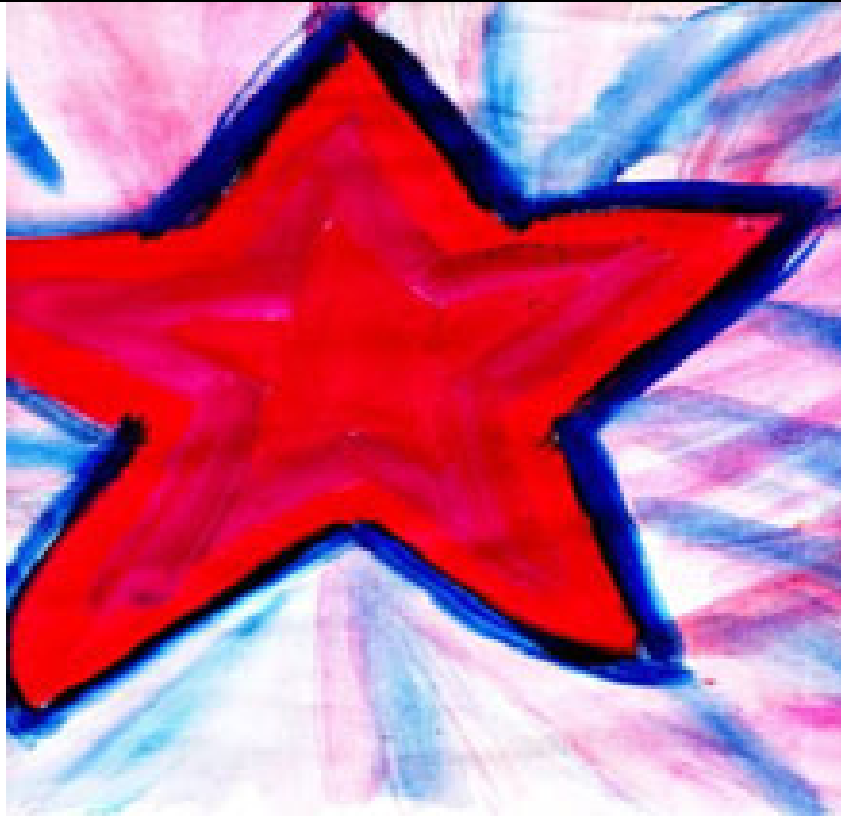
8. Barve me spominjajo na mavrico. Modra na morje, rumena na sonce, rdeča na kri, svetlo zelena na zelenico, temno zelena pa na smreko. ♂

9. Te barve me spominjajo na življenje in ljubezen. ♀

10. Ta barva me spominja na sneg, morje in nebo. V modri barvi se počutim dobro, ker je moja najljubša barva. ♂

11. Te barve me spominjajo na energijo. Modra barva me spominja na morje, roza na ljubezen, vijolična pa na oboje: ljubezen in morje. Svetle barve so mi zelo všeč, ker mi dajejo energijo in večjo sproščenost kot temne. ♀

12. Modra me spominja na nebo in morje. ♂

13. Najbolj mi je všeč jadro, ker se barve prelivajo. ♂

14. Na sliki je moja najljubša barva modra. Spominja me na vodo, morje, nebo. Na nekaj, kar spodbuja življenje. Modro barvo obožujem zaradi morja - zato ker je morje veliko, široko, lepo, hladno in ker osvežuje. Vseeno je, ali je modra svetla ali temna. ♀

15. Zelena me spominja na zelenico, modra na morje, rdeča na ljubezen. ♂

16. Modra me spominja na morje, rdeča na ljubezen, zelena pa na travo in gozd. ♂

17. To je moja najljubša barva, ker me spominja na morje, nebo in vodo. V tej barvi se dobro počutim.
Spominja me na mokroto, ki me objame, ko pomislim nanjo. ♂

Moje tri barve so rumena, modra in rdeča. Rumena barva je najlepša in najboljša, ker me spominja na sonce. Rdeča me spominja na veliko rdečih rož. Modra mi je tudi všeč, ker me spominja na ocean, v katerem plavajo delfini. ♀
(ni slike)

Razred: 7. A

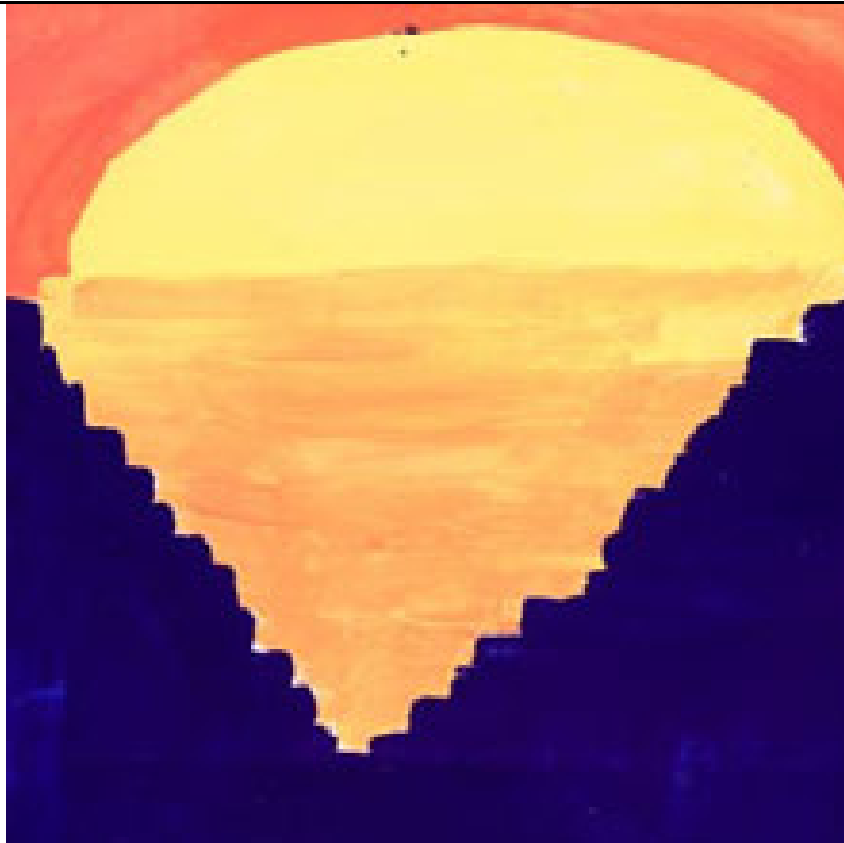

1. Ta barva mi je všeč, ker me spominja na karamelo in afriško Saharo. ♂

2. Rumena mi je všeč, ker me spominja na sonce in toplino. Oranžna je lepa in se sklada z rumeno.

Rdeča je lepa in požvi drugi dve barvi. ♀

3. Te barve so mi všeč, ker me spominjajo na svobodo in toploto. ♂

4. Moji barvi sta zelena in oranžna, ker me spominjata na gozd in naravo. ♂

5. Brez komentarja. ♀

6. Ta barva me spominja na divjino, na naravo. ♂

7. Zelena barva mi je všeč, ker me spominja na rastline, rojstvo življenja, svobodo in sožitje med ljudmi.

8. Brez komentarja.

9. Brez komentarja. ♀

10. Brez komentarja. ♂

11. Roza in zelena barva sta mi že od nekdaj všeč. Roza me naredi bolj »punčkasto« in me spominja name. Zelena me spominja na naravne stvari in na moje oči. Rjava me spominja na moje lase, polt in tudi na naravo. Rada imam te tri barve. Tudi oblačim se v njih. ♀

12. Vijolična, ker je lepo temna in ima poseben pomen. Modra, ker me pomirja. Rumena, ker je topla. ♀

13. Brez komentarja. ♀

14. Modra me pomirja, rada se kopam, rojstni dan imam poleti, moje ime se začne na M kot modra, moja najljubša igrača je modri zajček, imam modre oči. Navdihuje me s svežino, nežnostjo, milino, prijaznostjo in mi pomeni predvsem RESNIČNOST. ♀

15. Brez komentarja. ♂

16. Brez komentarja. ♂

17. Te barve mi vzbujajo domišljijo in me pomirjajo. Ogenj mi je všeč. ♂

18. Ta barva me spominja na morje in poletje. ♀

Moje barve so rumena, svetlo modra in pink. Najbolj me privlači pink barva, ker me razveseljuje in ob njej postanem živahnejša. Ko si zamišljam to barvo, vem, kaj želim in da se lahko bojujem tudi z najhujšimi stvarmi. Če želiš, so lahko same dobre stvari na svetu. Tretja moja barva je modra, ker me pomirja. Ob njej vem, da je moje življenje čudovito. ♀ (ni slike)

Razred: 8.A

1. Ta barva me spominja na prikrit ogenj. +0

2. Rdeča: ljubezen, bela: upanje, črna: smrt. Nepodpisano.

3. Globoka voda. Nepodpisano.

4. Bela – svoboda, rumena – sonce, modra – morje. Kombinacija = počitnice. Nepodpisano

5. Črna – dno morja, temno modra – globina morja, svetlo modra – plitvina morja. Nepodpisano.

BARI. NE SPOMINJA NA TEMEN GOZD...

6. Ta barva me spominja na temen gozd. Nepodpisano

7. Barva mi pomeni energijo, veselje in toplino. ♀

8. Rdeča me spominja na ljubezen. Nepodpisano

9. Rad imam modro zelen odtenek, ker me spominja na travnik. ♂

10. Spominja me na nebo, čistost, led, globoko vodo, šport, moje. Zelo me pomirja. ♀

11. Narava mi je všeč, ker mi daje senco in vlago. ♂

12. Modra barva me spominja na moje. ♂

13. Brez podpisa in komentarja. ♀

14. Svetlo modra je umirjena barva. Spominja me na morje, sinje nebo. ♀

15. Ta prizor sem nasikal zato, ker predstavlja mojo temno in svetlo stran. ♂

16. Spominja me na temo, kri, veliko energije. ♀

17. Sreča, romantika, ljubezen . ♀

18. Prvi dve barvi sem izbral zaradi zmage, ker sta zmagovalni, drugi dve pa zato, ker nista zmagovalni in ne napredni. ♂

19. Ta barva me spominja na mene. Zelena je »fajna«. ♂

20. Temno modra me spominja na morje, svetlo modra pa na jezero. ♂

21. Ta barva mi je všeč, ker je včasih zmagovalna barva. Npr. pri smučanju. Če si prvi, se pokaže čas v zelenem kvadratu, če pa ne, v rdečem. ♂

22. Brez komentarja. ♂

23. Modra barva me spominja na morje. ♂

Razred: 8. b

1. Te barve sem izbral zato, ker imam rad modro in mi je všeč barva morja ♂

2. Črna barva mi je všeč in taka je tudi moda. ♂

3. Prevladujoča črna je moja najljubša barva. Dobro deluje v kombinaciji z modro in belo barvo. ♂

4. Moja najljubša barva je modra. ♂

5. Te barve so mi preprosto všeč. ♀

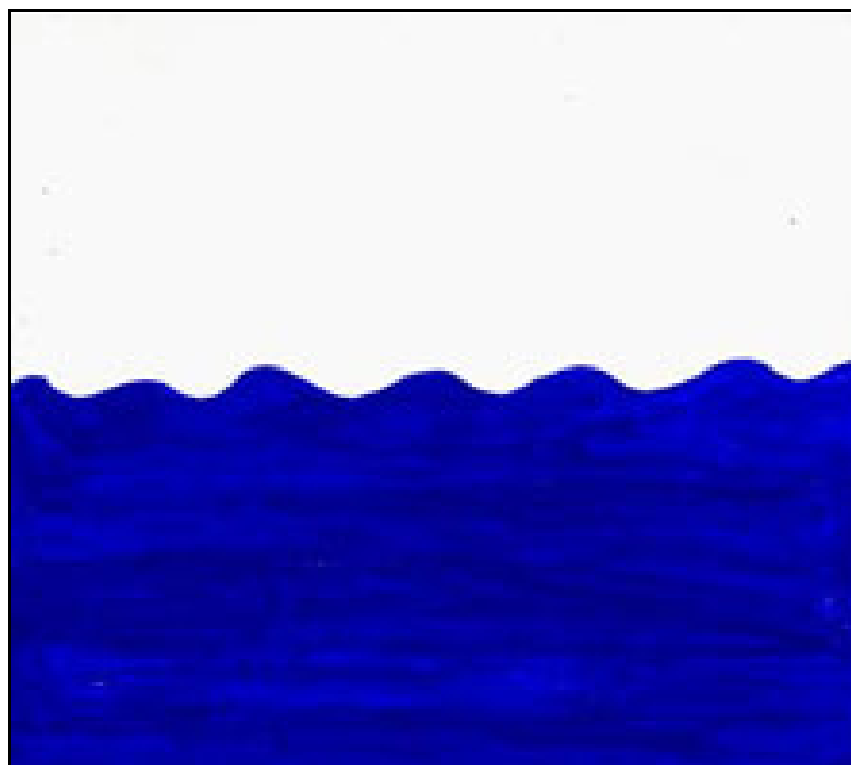
6. Rdeča je igriiva, črna pa zadržana (moje lastnosti). ♀

7. Ta znak me spominja na električno omarico. ♂

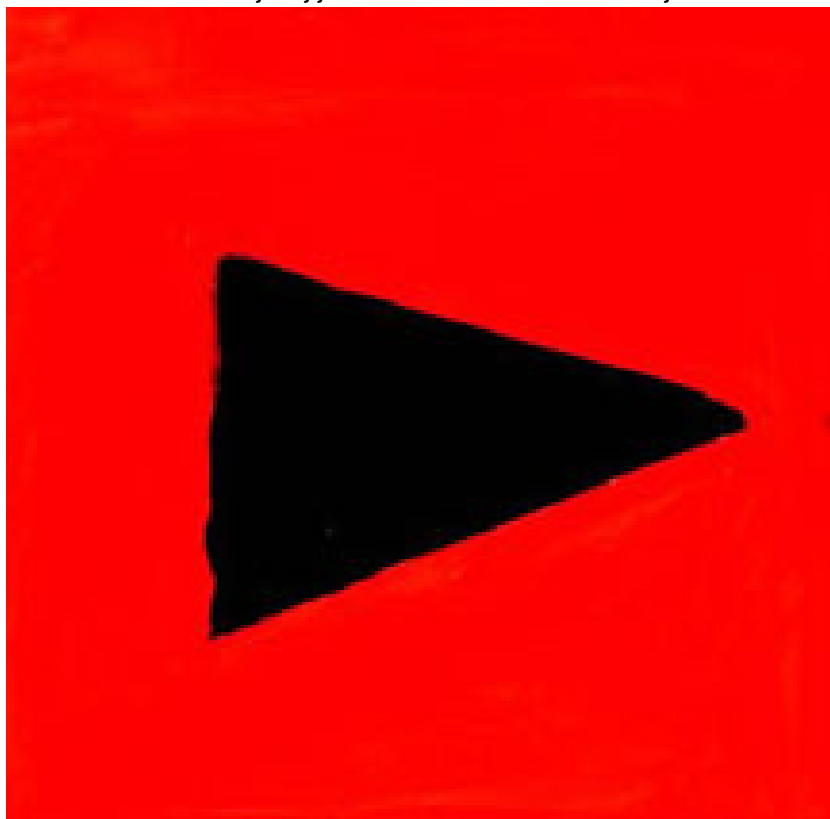
8. Modra barva izžareva veselje in se ob njej dobro počutim. Spominja me na morje.

9. Brez komentarja.

10. Črna in rdeča sta moji najljubši barvi in simbolizirata mojo osebnost.

11. Rada imam te barve, ker je rdeča maščevalna barva, črna pa grozovita.

12. Barvi sta mi všeč, ker me spominjata na smrt in na pekel. ♂

13. Oranžna barva izžareva mojo pozitivno energijo. ♀

14. Brez komentarja.

Razred: 9. a

1. Modra barva me spominja na nebo in morje – vodo, ki pokriva skoraj vso zemljo.

2. Nepodpisano in brez komentarja.

3. Narisala sem jing – jang, ker je to zame najboljši in najlepši znak. Pomeni, da je v vsem slabem nekaj dobrega in v vsem dobrem nekaj slabega. Ozadje sem pustila belo, ker predstavlja nekakšno neskončnost. ♀

4. Moja barva je rumena, ker je izvor energije. Sonce oddaja energijo oz. toploto. Všeč mi je tudi oranžnordeča barva, ki simbolizira ogenj, saj na soncu gori. ♂

5. Zelo so mi všeč temne barve, saj me spominjajo na Death Metal, ki mi predstavlja življenje. Glasba mi pomeni vse. ♂

6. Barva me spominja na ovitek Milka čokolade ali pa na cvetove rož. Cvet mi predstavlja lepoto, čokolada pa dobroto – ta barva me umirja. ♀

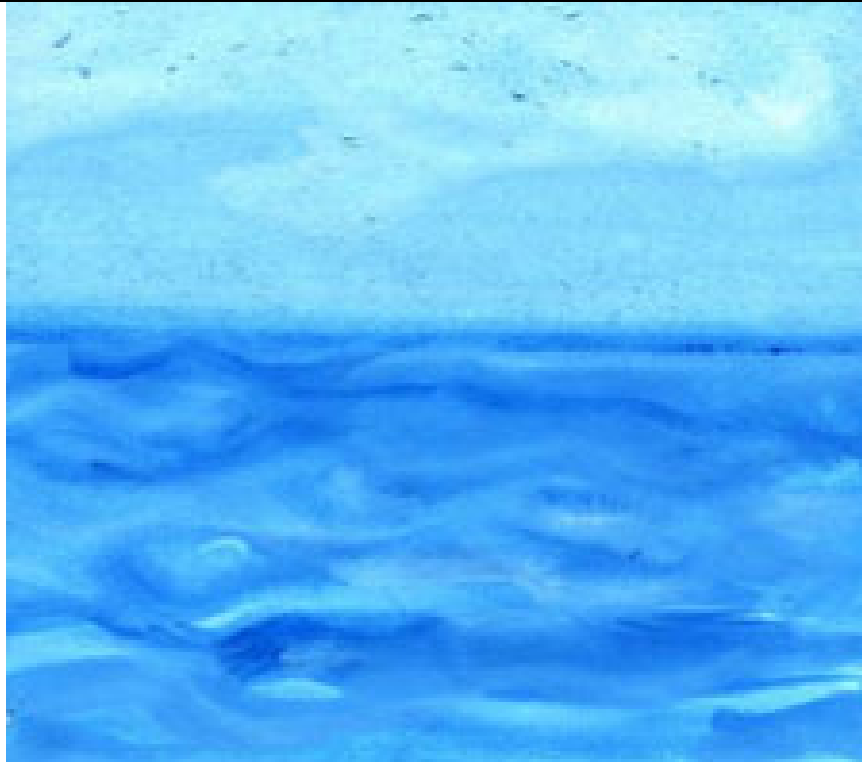
7. Moja slika spominja na temno nevihto, grmenje, dež. Nikjer ni sonca in jasnega neba. Vse je tako grozno in brez upanja, ko pa pogledaš v nebo, se zaveš, da je prečudovito. ♀

8. Moja slika predstavlja neskončno žalost in trpljenje, ki se zlivata v smrt in pogubo. ♂

9. Modra me spominja na temno zimsko nebo. Vijolična in roza me spominja na pomlad in cvetje; oziroma – tako izgleda moja domišljija. ♀

10. Z modro barvo sem prikazala morje in nebo. Ptice letajo po nebu. Nihče jih ne ovira in so svobodne, tako kot ribe in kiti. Uporabila sem svetlo modro barvo, ker mi pomeni nedolžnost in svobodo. ♀

11. Rumenozelena je zelo vesela in pomirjujoča. Pomirja, sprosti, poživi in nariše nasmeh na lica. ♂

12. Moja je črna barva – neskončnost, tema, v kateri se izgubiš in ne najdeš več izhoda iz nje. Vesolje.
Črna, kot duša umrlega človeka. ♂

13. Temno modra je kot globina oceana, ki predstavlja neskončnost. Globina, ki se izgubi v svoji veličini.
♂

14. Ta barva me spominja na majhne nedolžne deklice, vesele in živahne. Roza barvo občutim, ker sem vesela, zaljubljena in vidim vse rožnato – kot da me za vsakim vogalom čaka ljubezen. V meni budi posebno harmonijo in karmo. Vse stvari so nežne in jih lahko dosežem brez kakršnega koli truda. ♀

15. Izbral sem rdečo, ker je zanimiva barva in me spominja na rože. ♂

16. Brez komentarja. ♂

17. Brez komentarja. ♀

Razred: 9. b

1. Sončnico sem izbrala, ker imam rada naravo in ker me ta roža zelo pomirja. Vsebuje zelo toplo oranžno rumeno barvo. Na sredini ima črno barvo, ki se mi zdi kot nek center, kjer se zbere vse skupaj.

2. Oranžno sem izbrala, ker me spominja na trenutek, ko se zbudim in zagledam svojo oranžno posteljnino. Oranžna je barva sonca in topline. Ni tako močna kot rdeča, ni tako kričeča kot rumena; je

nekaj vmesnega. ♀

3. Prelepa oranžnorumena me spominja na sončni zahod, in sonce obožujem. ♂

4. Kombinacija rdeča, rjava, bež mi je všeč za oblačila. V njih se dobro počutim, ker se mi podajo. Skladajo se z mojimi lasmi. Dajejo mi občutek svobode in prostosti. Preveč živih barv ne maram, ker me naredijo blede. Rjava barva se mi poda, rdeča pa kaže, da sem energična, temperamentna in strastna oseba. ♀

5. Rdeča in črna sta mi všeč, ker je to prepoznavna barva skupine, ki mi je všeč in ker rdeča predstavlja pozitivne strani ljudi, črna pa negativne. ♀

6. Rdeče roza me spominja na mojo najljubšo skupino Tokio Hotel. Roza me spominja na pomlad, moj najljubši letni čas. ♀

7. Za to sliko sem se odločil zato, ker je rdeča barva zelo lepa in me zelo spominja na ljubezen. Za rdečo sem se odločil, ker sem trenutno zaljubljen. Črna barva pa je zelo »nevredno«, ker pomeni konec ljubezni.

8. Všeč mi je rdeča, saj prikazuje ljubezen, veliko strast, črna pa me spominja na nek konec. ♂

9. Všeč mi je rdeča, saj prikazuje ljubezen, na drugi strani pa je črna, ki predstavlja mučno trpljenje. ♂

10. Svetlo rožnato in lila barvo sem izbrala, ker me spominja na vijolice in na prijateljico, ki se oblači v roza. ♀

11. Odločil sem se za to barvo, ker me spominja na športni klub. ♂

12. Za to barvo sem se odločil, ker me spominja na morje in valove. Zame so najljepši modri odtenki, ki mi tudi hitro padejo v oči. ♂

13. Brez komentaja. ♂

14. Moje, toplina sonca in barve z zelenkastim podtonom cvetenja pomladi. ♀

15. Zelena barva mi je všeč, ker so travniki take barve. ♂

16. Modro nebo, rdeča kri. ♂

IZJAVE O BARVAH

Človek je izrazito fototropen. Svetloba je pomembna pri ohranjanju njegovega psihičnega in telesnega zdravja. (Anton Trstenjak)

Človek je izrazito vizualno bitje.

Antični pisci so imenovali vid »višji čut«, saj zazna duha, ki je izraz duše in ga ni mogoče otipati. (Anton Trstenjak)

Ce so vretenčarji predvsem vonjalna bitja, morske živali hidrostatična, členonožci taktilna bitja, lahko človeka mirno imenujemo vidno bitje, saj dobi z očmi največ informacij o okolju. (Anton Trstenjak)

Epifiza je občutljiva na svetlobo. Ponoči izloča več posebne snovi, ki spodbujajo spanec - melatonin, podnevi pa svetloba njegovo izločanje zavira. Ker se z letnimi časi spreminja tudi svetloba, se naše telo temu prilagaja – poleti nas razganja od energije, pozimi pa z njo varčujemo, tako da postanemo manj aktivni.

Pri prehodu skozi prizmo se različne valovne dolžine lomijo pod različnim kotom. Temu pravimo disperzija. »Nastane« sedem spektralnih barv, ki se tesno stikajo. Najhitrejša rdeča je zgoraj. Najpočasnejša vijolična z najkrajšo valovno dolžino pa je spodaj.
FREKVENCA POMENI ŠTEVILO NIIHAJEV NA ČASOVNO ENOTO.

Bela svetloba so elektromagnetna valovanja različnih valovnih dolžin.

Nerazpršeni svetlobi pravimo bela svetloba. Vsebuje elektromagnetna valovanja različnih frekvenc in valovnih dolžin od najhitrejše rdeče z največjo valovno dolžino in zato najnižjo frekvenco do najpočasnejše vijolične z najmanjšo valovno dolžino in zato najvišjo frekvenco.

Vidimo le v območju barvnega spektra.

Ptice in nekatere žuželke imajo močnejše razvit vid kot človek, saj zaznavajo elektromagnetna valovanja izven barvnega spektra - ultravijolično in infrardečo svetlobo. (Chiazzari)

Bele svetlobe same nikoli ne moremo videti.

Kadar gledamo direktno v svetlobni vir, nas to slepi.

Vidimo le izsevano – razpršeno - svetlobo.

Površine del elektromagnetnega valovanja vpijejo, del svetlobnega valovanja pa se razprši v prostor in tega vidimo. Npr. rdečo srajco vidimo rdečo, ker odbija rdeči del spektra bolj kot druge dele. (Anton Trstenjak)

Usklajeni smo glede imen posameznih barv - barve enotno poimenujemo.

Morda nekoliko različno vidimo posamezne barve, kljub temu pa se bolj zaznavna nesoglasja v določanju barv pojavijo le pri ljudeh, ki imajo določene vrste slepote.

Živimo v stalni naravni barvni klimi, ki jo ustvarja narava s svojimi barvami. (Nebo je večinoma modro, ogenj rdeč, travnik zelen...)...

Podobna okolja in situacije izzovejo podobno doživljanje – npr. sivo in umazano mesto nas spravlja v depresijo, zato je več depresivnih ljudi v takih mestih kot tam, kjer je stik z naravo večji in je klima bolj ugodna in barve bolj naravne in vesele.

Barve izzovejo pri živalih in ljudeh do neke mere predvidljive instinkte.

Barve so nosilke izraza. V nas povzročajo nehotne - instinktivne - telesne in duševne reakcije.

Ko se galeb vrne h gnezdu, mladič samodejno odpre kljun in prosi za hrano. Celo zelo grobo izdelan model galeba sproži enak odziv, vendar le, če ima rumen kljun z oranžno piko blizu konice. Mladič odgovarja na te barve nagonsko.

(Družinska enciklopedija, Narava, str. 291)

Umetna barvna klima se ujema s pomeni naravnih barv.

Ustvarjamo umetno barvno klimo z umetnimi barvili in umetno svetlobo.

Oblikovanje umetne barvne klime sloni na pomenih, ki jih imajo posamezne barve v naravi.

Dokaz za to najdemo v abstraktnem slikarstvu, ki je, kot pravi Trstenjak, ustvarilo »glasbo barv«, umetno barvno klimo, in s tem dokazalo, da je že sama barva lahko nosilka izraza.

Razvili smo univerzalno govorico barv.

Barve so za nas **tope in hladne** (termoreceptor), **težke in lahke** (občutek za težo, tlak), **kričeče in tihe** (akustične zaznave), **oddaljene in blizu** (prostorsko opažanje in širitev), **svetle in temne, vsiljive in skromne** (kinetični, motorični čuti), **vesele in žalostne**.

Seveda so ti občutki le navidezni in nimajo navidez nobene podlage. Človekova temperatura se v resnici ne spremeni, čeprav ga v hladnem prostoru zebe, v toplu pobarvanem prostoru pa mu je pri enaki temperaturi prijetno.

Iz knjige Psihologija barv (Trstenjak 1996)

FIZIOLOŠKI IN PSIHOLOŠKI VPLIVI BARV

BARVA	FIZIOLOŠKI UČINKI	PSIHOLOŠKI UČINKI
INDIGO	Narkotik – s tako lučjo je mogoče izzvati anestezijo. (Chiazzari)	Spodbuja domišljijo, intuitivnost, prinaša mir, občutek za višene ideale, spodbuja ustvarjalnost. Je barva globokih sprememb, učinkuje proti duševnim motnjam. Pogosta uporaba te barve pomeni prevlado domišljije, življenje v nerealnem svetu. (Chiazzari)
VIJOLIČNA	Povečuje organsko odpornost, okrepevalno vpliva na srce in pljuča. (Vollmar) Očiščuje, blaži vročinske izpuščaje in opekline. Uravnoteži prebavo, zmanjša občutek lakote. (Chiazzari)	Pomirja. (Trstenjak)
MODRA	Znižuje krvni tlak in mišično napetost, pomirja utrip in zmanjšuje dihalni ritem. Velja za čustveni sedativ. (Trstenjak) Krči in hladi, blaži krvavitve, pomaga proti nespečnosti, znižuje temperaturo, razstruplja, zdravi benigne tvorbe, odpravlja krče in občutek življenjskih težav. Ni za preveč zadržane, ker pogloblja introvertiranost in depresivnost. (Vollmar) Vzdržuje zdravje kostnega mozga, blagodejno vpliva na okostje. (Chiazzari)	Bolj kot zelena pomirja živčnost. Vpliva na razum. Vodi do zbranosti in miru, dviga notranjo odzivnost. (Trstenjak) Pomeni višjo raven zavesti kot rumena. Pomeni noč, sprošča. Svetlo modra pomirja pred hrupom, spodbuja umski nadzor, krepi jasnost misli in ustvarjalnost. Preveč temno modra lahko učinkuje depresivno. (Chiazzari) Čas nam pod vplivom modre počasi teče. (Tušak)
RDEČA	Zvišuje mišično napetost in krvni tlak, pospešuje cirkulacijo krvi in dihanje. (Trstenjak) Pospešuje zdravljenje krvnih bolezni. Tuberkolozni bolniki občutijo pravo lakoto po rdeči barvi. Greje in spodbuja, povečuje izločanje adrenalina. (Vollmar) Spodbuja srce, krvno obtok, delovanje adrenalinskih žlez, nastajanje rdečih krvničk, zato nas dela bolj odporne. (Chiazzari)	Duševni stimulans. (Trstenjak) Premaguje negativne misli. (Chiazzari) Svetlo rdeča je spodbudna, vleče za seboj. Temno rdeča vznemirja, opozarja, zadržuje, zahteva budnost Zmanjšuje tesnobo, izboljšuje telesni stik, povečuje samozaupanje, živahnost, vendar tudi otročjost, vpliva na precenjevanje samega sebe, zato povečuje tudi željo po priznanju. Goethe je imel v svoji weimarski hiši rdeče in modre tapete. V popolnoma rdečih prostorih nihče ne zdrži prostovoljno več kot petnajst minut. (Vollmar)
ROZNATA	Sprošča mišice. (Chiazzari)	Navdaja z občutkom ljubezni, nežne topline, varnosti. Pregarja osamljenost, pretirano

		občutljivost. Pomeni nesebično ljubezen. (Chiazzari)
ORANŽNA	Pospešuje prebavo in utrip srca (ne zvišuje krvnega tlaka). Velja za čustveni stimulans. (Trstenjak) Spodbuja spolne organe, blagodejno vpliva na prebavni sistem, krepi vranico, trebušno slinavko in pljuča, povečuje odpornost. Pod njenim vplivom se izločajo telesne tekočine. (Chiazzari)	Spravlja v dobro voljo, a utegne utrujati. Izraža živahnost, vzbuja veselje, ugodje, prijetnost. (Trstenjak) Osvobaja, sprošča, veseli, v rača vero v življenje, krepi samozavest, vpliva pogum. Je zdravilo proti potrtosti in živčni izčrpanosti. (Chiazzari)
RUMENA	Pomirja določena živčna stanja. Je stimulans za oči, torej tudi za živce. Velja za mentalni stimulans, ker je pobudnik duševnega dela. Pospešuje prebavo in tek. (Trstenjak) Usklajuje živčni sistem, učinkuje antidepresivno, čisti kožo, lahko zviša krvni tlak. (Vollmar) Stimulira možgane, nas naredi budne, trezne, odločne, krepi živce, ustvarja energijo v mišicah, ker spravlja v pogon motorično živčevje in limfni sistem. Blagodejna za trebušno slinavko, jetra, žolčnik, čisti prebavni trakt. (Chiazzari)	Povečuje koncentracijo. Hrana za živce, antidepresiv. Ni za vzkipljive ljudi. Slikar Matisse si je dal izdelati rumen porcelan za svoj popolnoma rumeno opremljeni prostor. Za duhovno in ustvarjalno delo so zelo primerni rumeni toni npr. na pisalni mizi, rumen pisarniški material, rumeni akti, rumene tapete, rumena preproga, rumeni kamni. (Vollmar) Je izraz navdušenja nad sončnimi dnevi, povezuje se z intelektualnim delom in izražanjem misli. Krepi bistroumnost, povečuje razsodnost, izboljšuje spomin, samozavest, optimizem, izostri presojo, izboljšuje odločanje, organiziranost. Medlo rumena je barva strahu. Bledikasto rumena je povezana z zavistjo, zamero in posesivnostjo. (Chiazzari)
BELA	Fotokemična pretvorba ergosterina v vitamin D, histidin v histamin, poveča se izločanje sečne kisline, pomnoži se število rdečih krvničk in hemoglobina, zmanjša se krvni sladkor.	Izraža odprtost, navčnost, nedolžnost vendar tudi neiskrenost in potlačeno agresivnost. (Vollmar)
ZELENA	Vpliva pomirjevalno na živčni sistem, zato je sedativna in hipnotična. (Vollmar) Spodbuja delovanje hipofize, sprošča mišice v prsnem košu in omogoča globlje in počasnejše dihanje. (Chiazzari)	Umiri nevrologijo in migrene. Duševno uravnateži. (Vollmar) Vpliva, da se poglobljeno povežemo z ljudmi, vzbuja občutek udobja, sproščenosti, pomaga proti čustveni negotovosti. Zamolklo zelena, ubito zelena, olivno zelena spominjajo na odpadlo listje in pomenijo razkroj, zanikajo v eselje in življenje, škodujejo telesnemu in duševnemu zdravju. (Chiazzari)
TURKIZNA	Vpliva na prižljc – žlezo, ki je pomembna za preprečevanje okužb, krepišilna za razrvane živce, spodbuja ščitnico in pljuča. (Chiazzari)	Osvežujoča kot morje, hladi, požvlja, pomirja, preganja utrujenost, občutek neuspešnosti, osvobaja, odpravlja občutek osamljenosti, povečuje sposobnost sporazumevanja, dojemljivost in ustvarjalnost. (Chiazzari)
ČRNA		Izraža sprejemanje svoje lastne temne strani, ustvarja dober stik z nezavednim, vendar tudi izoliranost od nezaželenih vplivov okolja. Izraža oblastiteljnost, nedostopnost, avtoritativnost in odreenelost. (Vollmar)

ZDRAVILNI UČINKI BARV - KROMOTERAPIJA

Zaradi vpliva barve na zdravje, se je razvila kromoterapija, zdravljenje s pomočjo barv. Kromoterapija se dobro odnese predvsem pri zdravljenju duševnih bolezni.

Italijanska zdravnika P. Secchi in M. Ponzio sta zdravila duševne bolezni v sobah z različno pobarvanimi okni in stenami. V ta namen so uporabljali sobe, ki so bile belo prepleškane in umetno osvetljene.

Pri depresivnih se npr. začne:

**vplivanje z modro,
nadaljuje z zeleno
in končuje z rumeno
in rdečo barvo.**

Bolnik s hudo depresijo se uravnovesi pod vplivom rdeče opremljene sobe, postane vesel in nasmejan že po nekaj urah.

Manjakalične bolnike zdravijo z modro barvo in jih pomirijo.

Tri osnovne frekvence barv: rdečeoranžno, zeleno in modrovijolično lahko združimo in dobimo belo svetlobo. To imenujemo aditivno mešanje (z dodajanjem dobimo belo). Uporabljajo ga terapevti, ki zdravijo z barvno svetlobo. Če dve osnovni frekvenci združimo, dobimo sekundarno barvo. Sekundarne barve so tri: kobalt (mešanica med modrovijolično in zeleno), rumena (mešanica med zeleno in oranžnordečo) in magenta (med oranžnordečo in modrovijolično).

Iz knjige Psihologija barv (Trstenjak, 1996)

SIMBOLIČNI POMENI BARV

BARVA	NEGATIVNA SIMBOLIKA	POZITIVNA SIMBOLIKA
PURPURNA		Purpurna je barva kardinalov. Purpurno barvo so vselej povezovali s plemstvom in duhovno oblastjo. (Chiazzari)
RDEČA	<p>Če prestrašeni, negotovi in nepovezani ljudje izbirajo rdečo barvo, to izraža strastnejše vedenje, ki želi utopiti občutek neizpolnitve. (Trstenjak, 1976)</p> <p>Čista rdeča je oblastna, ukazovalna, gospodovalna. Škratna je značilna za ljudi, ki bi radi naredili na druge vtis. Radi bi, da bi jih drugi zaznavali kot veličastne, božanske, nekaj več. (Tušak, 1994)</p> <p>Zaradi asociativnega spoja s krvjo, simbolizira krvoločnost, bes, smrt, nasilje. Rdeča pomeni pekel. Simbolizira uničevalne, vendar odkrite strasti. Okoli leta 1500 je prišlo do t. i. satanizacije rdečelas, zato so jih začeli sežigati na grmadi. Izdajalca Judeža a lš karjota so naj večkrat upodabljali z rdeči mi lasmi.</p> <p>»Redlight district« pomeni »četrt rdečih luči«, kjer je veliko javnih hiš, ki uporabljajo rdeče luči zaradi močnega erotičnega naboja. Rdeča barva simbolizira grešnost</p> <p>»Šli so vrdeče številke« - finančno ji mslabo kaže.</p> <p>Včasih deluje rdeča barva neresno in površinsko. (Kovačev)</p>	<p>Rdeča barva je vedno nagonska. Predstavlja seksualno moč, potenco in samozaupanje, ki je pogoj za samouresničevanje. Zavračanje rdeče pomeni motnje v delovanju srca, izgubo potence in seksualnih želja. Ljudje, ki je ne marajo, so lahko tudi zelo hitro razdražljivi. (Tušak, 1994)</p> <p>Po judovskem izročilu pomeni ime prvega človeka Adama v hebrejščini »rdeč« ali »živ«. Rdeča je bila barva staroegipčanskega boga Reja, pri Rimljanih pa boga vojne Marsa. Rdeča in črna so bile barve ruske revolucije in nacistov. (Chiazzari)</p> <p>Škratno rdeča je bila barva plemstva, vojskovodij, cesarjev, bogatašev. Bila je simbol oblasti. Na Japonskem pomeni odkritosrčnost in srečo. Nevrotiki jo pogosto izbirajo. (Tušek)</p> <p>Leta 1792 so jo jakobinci razglasili za barvo svobode, kasneje je postala barva socializma in komunizma. Njen element je ogenj, To je atmosferska, sveža, samozadovoljna, občutljiva, razkošna, dostojanstvena in skrivnostna barva.</p> <p>Objektivne asociacije: barva ognja in krvi, vitalnosti in aktivnosti (tako telesne kot duševne).</p> <p>Čustvene asociacije: ljubezen, simpatija, maščevalnost, krvoločnost, preplah, požar, strast, lahkomišelnost, vročina, borba, znak za stoj! (Trstenjak)</p> <p>Je barva življenja, zdravja. Simbolizira telo, čutnost, živahnost, mladost, silo, samozaupanje, dober telesni stik, dober telesni občutek, živahnost, življenje, strast, boj, vročino in moč (Vollmar)</p> <p>V predkolumbijski Mehiki je rdeča figura predstavljala Ksipe Toteka, boga zemlje, vzhodnega neba, kjer se rojeva sonce. Simbolizira mladost, rojstvo in pomlad. (Itten)</p> <p>Je barva pravice. Rdeče zastavice so v srednjeveških mestih oznanjale sojenje. Plemiči so z rdečim črnilom oznanjali smrtne obsodbe, rabelj je bil oblečen vrdeče.</p> <p>Rdeča ima v hladnih deželah izrazito pozitiven pomen – pridevnik »krasnej« (rdeč) je podoben pridevniku »krasivj« (lep, dragocen, dober). (Kovačev)</p>
ORANŽNA	<p>Znak za nevarnost, opozorilo pred vročimi in pekočimi predmeti, nevarne dele strojev, premikaj očih vzvodov... (Trstenjak)</p> <p>Barva naslade. (Kovačev, 1992)</p>	<p>Oranžna je na Japonskem in Kitajskem barva ljubezni in sreče. Oranžne barve budističnih menihov pomenijo ponižnost. (Chiazzari)</p> <p>Oranžna je najbolj žareča med barvami. Je barva ognja, strasti, vznemirjenja. Je barva močnih in zdravih ljudi. Izraža željo posameznika, da bi kaj dosegel. Ljudje, ki to barvo izbirajo so neposredni, ponosni, samozavestni. Oranžna je značilna za tiste otroke, ki se zlahka prilagajajo okolju, imajo željo po uspehu, so ambiciozni in samozavestni. Tisti, ki jo odklanjajo, kažejo nerazumevanje nasprotnega spola. (Tušak)</p> <p>Objektivne asociacije na sončni zahod, ogenj, pomaranče. (Trstenjak)</p> <p>Barva veselja in aktivnosti. (Kovačev, 1992)</p>
RUMENA	<p>Če prestrašeni, negotovi in nepovezani ljudje izbirajo rumeno namesto modre barve, to pomeni iskanje izhoda iz težav. (Trstenjak, 1976)</p> <p>Brez ozemlitve, enostranska intelektualnost, ujetost</p>	<p>Fraza »drag kot žafran« izhaja iz dragocenosti rumenega barvila.</p> <p>Ne dopušča omejevanja, ker hoče izžarevati (npr. pri slikanju). Simbolizira duhovnost, odprtost, ekstrovertiranost, svobodo.</p>

<p>RUMENA</p>	<p>v skrite želje, pritiski, psihoze, pomanjkanje širine, bes, zavist, ljubosumje.</p> <p>Posebno zelenkastorumeni odtenki imajo negativne konotacije: izdajstvo, ljubosumje, grabežljivost, nasilnost, prevaro, žvepleno peklenost., zato so jo uporabljali za stigmatizacijo socialno nezaželenih oseb, kužnih bolnikov, »žolča na razprava«, »prekipel mu je žolč« (Vollmar isto Kovačev, 1992)</p> <p>Temnejša zemeljsko rumena je barva jeseni, žvepla, žolča, strupov, bolezni, domišljivosti, nedostopnosti oholosti, sovraštva, zavisti, ljubosumja, izdajstva, okrutnosti. (Trstenjak)</p> <p>V islamu pomeni propadanje (rumeno listje), izdajstvo</p> <p>V islamu pomeni zlatorumena modrost.</p> <p>Bolj ko je temna, bolj prehaja v iz ekspanzivnosti v previdnost.</p> <p>Motno rumena je značilna za ljudi, ki so sebični in ne uresničujajo več svojih želja.</p> <p>Za ljudi, ki rumeno barvo odklanjajo je značilno, da so razočarani, nezaupljiv in sumničavi, doživljajo občutke oškodovanosti in prikrajšanosti in imajo probleme pri navezovanju usti kov. (Tušak, 2001)</p> <p>Pridevnik yellow prevajamo včasih kot strahopeten. Prisiljen in negotov smeh imenujejo Francozi «rumeni smeh», »rumena hiša« pa je v ruščini izraz za psihiatrično bolnišnico. Z rumeno zastavo so označevali izbruh kužne bolezni. »To yell« pomeni kričati, rjoveti.</p> <p>Rumeni tisk imenujemo obrekljivo časopisje, ki širi spota kljive vesti o znanih osebnostih.</p>	<p>neodvisnost, intelektualne in duhovne sposobnosti in komunikativnost, zato je simbol za pošto, sonce, levo moč, zrak</p> <p>Sinagoge so vedno rumene. V antični Grčiji so bile boginje in device zmeraj oblečene v žafranasta oblačila. Je tradicionalna barva kitajskih cesarjev. (Vollmar)</p> <p>Nadangel Gabrijel se upodablja v rumenem, ker je simbol duha.</p> <p>Z žafranom pobarvano oblačilo je nosil Dioniz, bog vinske trte in plodnosti.</p> <p>Dekicam z rumenimi lasmi pravimo zlatolaske.</p> <p>Kot pobudnica duševnega dela je intelektualna, razumska, filozofska in idealistična. Ker je dobro vidna, je znak za nevarnost – za štrleče dele strojev, transportne naprave v višini glave, stopnice, spremembe v višini tal... (Trstenjak)</p> <p>Na Kitajskem je rumena barva pripadala cesarju, sinu sonca. Nihče drug se ni smel obleči v rumeno. Rumena je bila simbol največje modrosti in posvečenosti. (Itten)</p> <p>Rumena je barva sonca in zlata. Simbolizira predvsem veselje, mladost, moč, relaksacijo, sproščenost, svobodo, neodvisnost in božansko večnost, nesmrtnost, znanstveni duh, umetniški talent. Daje vtis pomembnosti, spoštovanja in želi spremembe. Pomeni, da so osebnostne vrednosti pomembnejše od materialnih. Živorumena je značilna za ljudi, ki so pripravljene veliko tvegati. Taki ljudje včasih sebe precenjujejo. Citronasto rumena pomeni pripravljenost na izpopolnjevanje, budnost. Kaže željo po osvobajanju in upanju po doseganju večje sreče. (Tušak, 2001)</p>
<p>ZELENA</p>	<p>Custvene asociacije gredo večkrat v smeri potrtosti in neugodnih doživljajev (Trstenjak)</p> <p>Passivna umerjenost, zadovoljnost, dolgočasnost (Kovačev, 1992)</p> <p>Odgovarja asketskemu, avtokratskemu človeku, ki rad moralizira, rad deli nauke in želi predstavljati osnovne in nespremenljive principe. Če zavračamo zeleno, to kaže na pomanjkanje priznanja in občutek manj vrednosti.</p> <p>Zelena barva simbolizira nezrelost sadja in tudi ljudi.</p>	<p>Zelena barva je bila barva Venera, boginje ljubezni.</p> <p>Za islam je zelena barva sveta, kajti v njihovem izročilu je Alah navzoč v naravi in ga nikoli ne prikazujejo v človeški podobi. (Chiazzari)</p> <p>Izraža zeleno naravo, upanje, veselost in mir (Vollmar)</p> <p>Je barva potrpežljivosti, simbolizira tudi resnico, vero, zaupanje, mir, preropenje. Ker je barva žive narave, nosi v sebi življenje in smrt. Je znak za varen prehod na cesti (Trstenjak)</p> <p>Za puščavska (arabska) ljudstva je simbol sreče, bogastva in odrešenja. Simbolizira posmrtni paradajz, ki ga je Mohamed obljubil muslimanom. Prerok je nosil zelen plašč in zelen turban. (Kovačev)</p> <p>Osvežuje, pomirja, krepi. Za kristjane je zeleno upanje, za islam je simbol odrešenja.</p> <p>Za ljudi, ki ljubijo zeleno, je značilen lahkoten, celo površen odnos do življenja. Zeleno barvo izbirajo neopazni ljudje z zadržanim vedenjem, ki zaupajo vase in se radi pokoravajo (ali pa se le želijo znebiti pritiskov). Izraža občutek samozavesti in samospoštovanja.</p> <p>Svetlo rumenkasto-zelena izraža duhovnost in poštenje.</p> <p>Jabolčno zelena je manj zasenčena kot olivna, vendar je prelahka in presenti mentalna. (Tušak)</p>
<p>SMARAGDNOZELENA</p>	<p>Smaragd je simbol alkimije, Luciferjev kamen. Simbolizira strupenost, zlo, zlobo, jezo, zavist, zahrbtnost in zlobne nakane in strasti (za razliko od rdeče, ki simbolizira uničevalne, vendar odkrite strasti. (Tušak)</p>	<p>Smaragdno zelena izraža energičnost, odločnost, učinkovitost, živahnost, sočutnost. (Tušak)</p>
<p>MODRO-ZELENA</p>		<p>Izraža voljo do dela, vztrajnost, upornost. Je izrazito pomirjevalna barva in teži k zmanjšanju in odpravi živčne napetosti, umiku dražljajev, zato je primerna za meditacijo.</p>

MODRA	<p>Za odrasle ljudi, ki uporabljajo modro, je značilna previdna plahost. Če modro barvo zavračamo, pomeni, da smo prestrašeni, da je naša potreba po vzajemnem zaupanju, skladnosti in uravnoteženosti porušena. (Trstenjak, 1976)</p> <p>Modra se krči, kakor se to dogaja ob tesnobi in depresiji - I feel blue – pravijo Angleži depresivnemu razpoloženju.</p> <p>Ker je temna, predstavlja tudi nezaupljivost, sumničavost, goljufijo in neumnost, ponižnost, odvisnost in brezvoljnost. (Vollmar)</p> <p>V nemščini pomeni fraz »blau sein« (biti moder) isto kot »biti pijan«. Plahe deklice imenujejo »himmelblaues Maedchen«. Za naivne ljudi pravijo, da gredo »blauaugig« (modrooko) skozi življenje. Rusi z izrazom »modri karakter« označujejo krinke in pohlevne ljudi (Kovačev).</p> <p>Modra barva je neživljenjska, izumetničena, nepraktična, nedostopna in konservativna, nerevolucionarna, predvsem pa zelo hladna.</p> <p>Ni naključje, da dajejo na Vzhodu za vse talne in stenske obloge prednost hladnim, pretežno modrim barvam - ker je želja po hladu, ustvarjajo hladno barvno klimo.</p> <p>Modra predstavlja vztrajanje v istem stanju, ne da bi hoteli vnesti kakršenkoli nov element, zato modro cvetje (predvsem vijolice in spominčice) simbolizirajo zvestobo. (Kovačev)</p> <p>Predstavlja abnormalnost, pretirano samozavest, samozatajevanje, prepuščanje samega sebe drugim, preveliko požrtvovalnost, nezadovoljstvo s samim seboj, težnjo po življenju vizibilju.</p> <p>Pastelno modra predstavlja domotožje in hrepenenje.</p>	<p>Modra izraža potrebo po sprostitvi, miru, zadovoljstvu in počitku. V primeru bolezni in izčrpanosti se pojavi pri ljudeh potreba po tej barvi. (Trstenjak, 1976)</p> <p>To je barva device Marije, ki jo evropski katoliki imenujejo tudi »nebeška kraljica. Pri Rimljanih je bila modra barva Jupitra, Junone in Merkurja. Modra in turkiz na sta barvi mohamedanske vere. Modra je tudi zastava Evropske unije in Združenih narodov. (Chiazzari).</p> <p>Modra je najgloblja barva, najhladnejša med barvami, prostorninska. Simbolizira duhovnost, čistost, plemenitost, modrost. (Marija se vedno pojavlja v nebeško modrem ogrinjalu.)</p> <p>Ker je na zemlji redka, je zelo cenjena. Ker je modro, je predvsem umetno, zato je modra simbol umetnosti. Je nestvarna, simbolizira dušo, vodo, globino, globoka čustva in mir. Njen element je voda (Vollmar)</p> <p>Je barva nebesnega svoda – atmosfere, bogov, vode, morja, potovanja. Njena simbolika je modrost, neskončnost, nesmrtnost, vzvišenost, konservativnost, vestnost, tihost, oddaljenost, odmaknjenost. (Trstenjak)</p> <p>Modra barva predstavlja na splošno zaupanje in zanesljivost (Kovačev)</p> <p>Simbol za : pazi! ne dotikaj se!</p> <p>Egipčani so imeli modro za barvo resnice. Modra izraža zadovoljstvo, neodvisnost, samozaupanje, samozavest, občutek lastne vrednosti, skrbnost, skromnost, prijaznost. Temno modra predstavlja trajne vrednote.</p> <p>Mornarsko modra predstavlja zvestobo, zaupanje, samozadostnost, zanesljivost, moč.</p> <p>Ledeno modra nagnjenost k duhovnosti.</p> <p>Azurno modra – nesebičnost.</p> <p>(Tušak, 2001)</p>
INDIGO MODRA	Ultramarin z odtinkom vijolične – čemernost, muhavost. (Tušak, 2001)	
VIJOLIČNA	<p>Barva potrnosti, žalosti, hrepenenja. (Trstenjak)</p> <p>Izraža nerealističnost ali negotovost ali potlačeno željo po mistični intimnosti z drugim. Če ni nobeden od naštetih razlogov, gre za osebo, ki želi druge fascinirati, očarati, ki je izjemno senzibilna, vendar dokaj neodgovorna. (Tušak)</p>	<p>Simbolizira sijaj in dostojanstvo. (Vollmar)</p> <p>Njen karakter je otožen, vzvišen, odmaknjen, aristokratski, dostojanstveno žalujoč. (Trstenjak)</p> <p>Barva inteligentnosti, ki ni analitične ampak mistične narave – mešanica modre in rdeče je spoj ekstra in introverzije, približevanja in umikanja, strasti in hladu, ki razkriva dvojnost hermafroditizem. Izraža duhovne moči, vzvišenost, urejenost, umirjenost, treznosti. (Kovačev, 1992)</p> <p>Vijolična je barva skrivnosti. Na Kitajskem je barva zmernosti – prehod med aktivnim in pasivnim. Predstavlja motnje na čustvenem področju. Izbirajo jo izrazito nenavadni ljudje, za katere je značilno stalno menjavanje razpoloženj in depresivnost. Ljudje, ki izbirajo to barvo, imajo visoke ideale in cilje. Imajo veliko samospoštovanje in se svojih napak ne zavedajo. Zaznavajo se kot drugačne in boljše. Zelo se zavedajo svojih sposobnosti, zato se lahko prevzamejo. Pogosto jo izbirajo nezreli ljudje, nosečnice in psihosomatski bolniki. (Tušak, 2001)</p>
LILA		Pomeni potrpežljivost in trpljenje.
RJAVA	<p>V krščanstvu je simbol ponižnosti in revščine. Srednje rjava pomeni grabežljivost in pogoltnost. Pogosto jo uporabljajo otroci, ki so prikrajšani za stik z zemljo.</p> <p>Osebe, ki postavljajo rjavo na prvo mesto, so ljudje brez korenin, lastnega doma, družinske varnosti in družbe. (Tušak)</p>	<p>Je mešanica med rdečimi in črnimi.</p> <p>Predstavlja preprostost, praktičnost, trdnost, potrebo po varnosti in stabilnosti. Ljudje, ki rjavo zavračajo, zavračajo tudi potrebo po sproščnem miru. Taka oseba želi poudariti svojo individualnost.</p> <p>Rdečerrjava pomeni močnejše izraženo seksualnost.</p>

RJAVA		Temno rjava pomeni pikolovstvo in razdražljivost. Kostanjevorjava predstavlja globino in moč, načrtnost, upornost, toploto. (Tušak) Kot mešanica vseh barv je pogosta v naravi, barva blata, zemlje, lesa. Simbolizira smrtne grehe: požrešnost in lenobo, in tudi varnost ter ugodje. (Kovačev)
ČRNA	Črna predstavlja temo, zato je simbol zla in smrti – predvsem njenih negativnih aspektov. Pretežna uporaba črne simbolizira pomanjkanje čustev, boječnost, pretirano kritičnost, nasprotno pa zavračanje črne pomeni težnjo k izogibanju strahovom. Predstavlja prastrah, nevrozo, nerešljivost. Kadar človek izbere črno barvo, na zunaj pokaže svojo notranjo konfliktnost. Črna barva predstavlja mejo, za katero se konča življenje. Pomeni odrekanje, zapuščanje, skrajno padanje. (Tušak) Črna barva simbolizira temo in skrivnost. Črno barvo obleke je uvedel Ludvik XII ob smrti kraljice Ane, ker so imeli na burgundskem dvoru že prej črno barvo obleke za razliko od pisane ljudske. Simbolizira nezavezne in zle sile in materijo. Je barva odrekanja, samokontrole in discipline. Črna barva meniških rodov pomeni odrekanje pestrosti, čustvom, posvetnemu življenju. Pomeni negacijo življenja. (Kovačev)	Simbolizira neuničljivost in preko tega večnost. (Tušak) Kdor izbira črno na prvem mestu, protestira proti obstoječemu stanju, proti svoji lastni usodi. (Tušak) Črna je barva Saturna in rimskega boga poljedelstva, ki so ga slavili sredi zime in se je kasneje razvilo v praznovanje božiča. V starodavnem Egiptu je bila Izida, boginja plodne črne zemlje črne barve. Takrat so tudi črne mačke veljale za svete živali. (Chiazzari)
SIVA	Siva barva je varljiva barva. Izbirajo jo ljudje, ki se delajo skromne, stojijo ob strani, vendar ob vsakem trenutku izkoriščajo druge, da bi zadovoljili svoje lastne potrebe. Svetlejši odtenki indicirajo strah, srednji odtenki lažno držnost in temnejši odtenki sebičnost. Siva predstavlja težnjo skivanja, nepripravljenosti na sodelovanje. Siva je barva senc, zato je barva zadušnosti, brezsmiselnosti. Ta občutek lahko, človek prikriva z (navidezno) močno angažiranostjo, aktivnostjo. (Kovačev)	Sivina je nekaj vmesnega, zadržanega, nedoločena, nejasna, neopredeljena, kompromis – pomiritev nasprotij, mir. Siva predstavlja nevtralnno razpoloženje. Če izbere človek sivo barvo kot najbolj priljubljeno, pomeni, da se želi ograditi, ostati neopredeljen. (Kovačev)
BELA	Na Kitajskem in v Indiji je barva smrti. Otroci, ki izberejo belo, se pogosto slabo ujamejo s svojim okoljem in ne ločijo dobro realnosti od domišljije. Bela barva je simbol praznine. Ljudje, ki belo odklanjajo, izražajo strah in občutek krivde. Mnogokrat so tudi preveč kritični. (Tušak) Do 16. stoletja je bila bela žalna barva tudi na zahodu (Trstenjak)	Bela je barva Lune, je simbol čistosti in brezmadežnosti. Navada, da se neveste poročajo v belem, izvira iz Grčije. Svetišče boginji Ateni je bilo zgrajeno iz belega marmorja, zato je to barva devištva. Ljudje, ki jim je bela všeč, so običajno svobodnega duha, natančni, redni, pedantni, iskreni, razumevajoči in pošteni. Bela simbolizira zemeljske vrednote. (Tušak) Ko so se Kitajci ob pogrebu oblekli v belo, je to pomenilo, da spremljajo pokojnika v carstvo čistosti, popolnosti in blaženosti. V belo se oblači papež (za razliko od kardinalov, ki imajo purpurno oblačila). (Itten) Bela je barva mrtve narave pozimi, začetka, prehoda – zato pozitivnih aspektov smrti (za razliko od črne, ki predstavlja negativne aspekte smrti), simbol vrline in svetlobe za razliko od črne (ki je simbol zla).

SIMBOLIKA BARV PODJETJA

RDEČA	Hitrost, gibanje, potovanje, moč, vztrajnost, pripravljenost na akcijo.
ORANŽNA	Gradnja, zdravje, energičnost, praktičnost, motiviranost, družabnost.
RUMENA ZELENA	Komunikativnost, sreča, bistrost, sončnost, svetlost, nove zamisli.
MODRA	Zvestoba, zaupanje, mirnost, čistota, skrb, avtoritativnost, zdravilnost.
VIJOLIČNA	Posebnost, razkošnost, ustvarjalnost, kraljevska, moč, navdih, duhovnost.

Iz knjige Barve (Chiazzari, 2000)

ZAKLJUČNA MISEL

Barve so za fizike elektromagnetna valovanja, za kemike snovi, za fiziologe živčni procesi, za psihologe duševni občutki, za bioenergetike zdravilna energija, za pesnike figure, za likovne umetnike govorica, za reklamno industrijo učinkovit pripomoček za zavajanje čutov, za čarovnike ali duhovnike simbol.

Ljudje razkrivajo z barvami svojo osebnost, igralci s pomočjo barv kreirajo različne vloge, konvencionalni ljudje upoštevajo barvne prepovedi in zapovedi družbe, koloristi ustvarjajo nove barvne harmonije in estetske ideale.

Barve uporabljajo v kromoterapiji za zdravljenje duševnih tegob, v bioenergetiki za obnavljanje barvite energije v čakrah, v umetnosti kot izrazno sredstvo, v reklamni industriji za čustveno navezovanje potrošnikov, v religiji in magiji za izražanje nadčutnega.

Avtorice (marec, 2006)